

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 306 (10060) | 1962 оной декабриин 30, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй дүшэн жэлэй ой

А. ХАХАЛОВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ

...шэ эрхэтэй республикануудай ...й дээрэхи түрүүшын гүрэбо... Совет Социалис республикау... Союзай байгуулагдаһаар мүнөө... 40 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ ...эн ...гтан ородог арадууд хоорондоо ...рөө аха дүү ёһоной ни...затай болонхой. Россида ...а... бүхы арадуудые тэгшэ кэ...а дүүнэрэй нэгэн бүлэ союз...эн жагсааха шухала гэжэ И. ... онсолон тэмдэглэһэн ба. ...абариие хүтэлбэри болгон, м... партимнай Совет Социалис ...бликануудай Союзые байгу... хабаатай бүхы асуудалнуудые ...энгы тодоор, зохёохы фр...лэн үзэһэн байна. 1922 ...й ...иин 30-да Совет Социалис ...бликануудай Союзай Сове...эгдэхи съезд боложо, СССР-е ...улха тухай деклараци, ...н ...а договор батадан абтаһан. ...гаргаха дээдын орган боло... ...эй Түбэй Гүйсэдхэхэ Комит... дээрэ һунгагдаһан, мүн ... Ильич Ленин түрүүтэй Сов... ...ельство—СССР-эй Арадай ... ...арай Совет байгуулагдаа ... ...Р-эй байгуулагдахын урдаа ... партии, В. И. Ленин өө... ...ар ехэ бэлэдхэлэй хүдэлм... ...һэн байна. СССР-ые байгуу... ...эй холбоотой бүхы теорети... ...суудалнуудые В. И. Ленин ... ...н зохёоһон юм. Россин Со... ...лика хадаа советскэ нац... ... республикануудай федера... ...он, эрхэ сүлөөтэ арадууд... ...дуранай эблэлэй үндэһөөр ба... ...даба гэжэ 1917 оной ноябри... ...гдоһон «Россин арадуудай ... ...ай деклараци» дотор хэлэг... ...м. Энэ деклараци 1918 он... ...да болоһон Соведүүдэй Бү... ... III съезд дээрэ баталагдаһ... Шэнэ социалис гүрэндэ багт... Россин арадууд тэгшэ эр... ...ээ даанги байха, мүн өөһэдын... ...раар байдалаа тодорхойл... ...мяраа гүрэншье болохо эр... ...йна гэжэ деклараци дотор х... ...эн байна. Үндэһэ яһатануудай... ...ь хизаарлан хаһаһан бү... ...ууд зайсуулагдаба, Россин ... ...рэ һуудаг бага үндэһэ яһат... ...э ёһоор хүгжэхэ болобо гэ... ...аци соо заагдаа һэн.

...ндан дайнай һүүлээр РСФС... ...дна Украинын, Белоруссии... ...азиин советскэ республик... ...бии болоод байхадань, эдэ б... ...публикануудай хүсэл оролдо... ...эгдхэн, социализм байгуул... ...э зөрюулха, эдэ республик... Союз бии болгохо гэһэн асу... ...дото хэрэг дээрэ гараа бэлэ... ...нальна болон колониальн... ...нуудаар бэшэгдэхэ тезисү... ...үүшын тэмдэглэлнүүд» (192... Национальна асуудалаар па... ...елүүлхэ ээлжээтэ зорилгонуу... (1921 он) гэһэн статьянуу... мүн 1922 оной сентябрии... Политбюрогой гэшүүдтэ эльгэ... ...эг болон «Национальност... ...ли автономизаци туха... ... түшаа» гэһэн хожомойнго... соо В. И. Ленин партида то... ... заабаринуудые үгэжэ, па...

тиин бэелүүлхэ национальна политикын шухалын шухала асуудалнуудые үндэһэлэн зохёожо, Совет Социалис республикануудай Союзые байгуулха тухай асуудал тон нарин хаража үзэһэн байгаа. Тиихэтэеэ хамта советскэ республикануудые нэгэдүүлхэ тухай Сталинай дурадхаһан түсэбые эрид шангаар шүүмжэлээ һэн. УССР, БССР, мүн Закавказиин Федераци автономито республикануудай боложо, РСФСР-тэ орог гэжэ Сталин дурадхаһан байгаа. Тиихэдээ өөрынгөө бэеэ даанхай байдалһаа арсажа, РСФСР-тэ оротогы гэжэ Сталин советскэ республикануудта дурадхаһан болоно. Сталинай зохёоһон «автономизациин» түсэб хадаа нэгэдэхэ ёһотой республикануудай эрхыень хаһажа, үндэһэ яһатанууд тэгшэ эрхэтэй байха гэһэн ленинскэ гол ёһые эбдэжэ, союзна социалис гүрэнэй мүн шанарые хойрог ёһоор хазагайруулһан байгаа. Тиигэжэ советскэ национальна республикануудта этигэдэггүй һэжэгүүшэ байһанаа Сталин харуулаа һэн. Энэнь нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэлгын үедэ бүри ехээр һүжэржэ, национальна политика бэелүүлхэ хэрэгтэ хүндэ хүшэр алдуу хэхэ ябадалда хүргэһэн байна. Эгээл жэгшүүритэ алдуунуудынь гэхэдэ, национальна республикануудай дүүргэхэ үүргэнь багадхагдажа, эдлэхэ эрхэнь хаһагдаһан, мүн бүхэли арадууд өөрын национальна гүрэнгүй болгогдожо сүлэгдэһэн байгаа.

Тиимэһээ Совет Социалис республикануудай Союзые Сталин байгуулһан юм, тэрэшэлэн национальна политикын гол шухала асуудалнуудые ухаалан зохёоһон юм гэжэ буруу, алдажа хэлэгдэдэг байба. Тиихэтэй хамта СССР-ые бии болгон хүгжөөхэ хэрэгтэ В. И. Ленинэй дүүргэһэн үүргэ тон багаар харуулагдадаг, партиин болон арад зоной үүргэнь тоогдодоггүй байһан бэлэй.

В. И. Ленин лэ партиин национальна политикые бодото дээрэнь зохёон үндэһэлһэн, олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн хүсэтэ совет гүрэниие эмхидхэн зоригжуулһан манай бодото вождь, багшамнай гээшэ.

Тиигэжэ Октябриин Агууехэ социалис революциин илаһанай ашаар В. И. Ленин түрүүтэй хүдэлмэришэн, таряашанай түрүүшын совет социалис гүрэн манай орон дотор байгуулагдаа бэлэй. Энэ гүрэн соо нэгэдэһэн үндэһэ яһатад бүгэдөөрөө һайн дураараа ороһон, тиихэдээ национальна бэеэ даанхай байдалаа бүтэн үлөөһэн байгаа.

Пролетариадай шэнэ түхэлэй федеративна гүрэн болгон СССР-ые байгуулһан ушар партиин болон арадай вождь В. И. Ленинэй агууехэ научна түйлалта мүн байгаа. Шэнэ түхэлэй энэ гүрэнэй онсо өөрэ зүйлынь гэхэдэ, бүхы засаг түрэ, ажалшадай, арад зоной гарта үгтэһэн байна.

Совет Социалис республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 40 жэл гүйсэб. Энэ багахан саг, гэбэшье түүхэ соо энэ богонихон болзор соо Советскэ Союзай арадууд ленинскэ партиин хүтэлбэри доро агууехэ Ленинэй заадаһан замаар ябажа, түүхэтэ ехэ шанартай гайхамшаг илалтануудые түйлаба. Совет Социалис республикануудай Союзай 40 жэлэй туршада оршожо байгаа үедэ манай орон дотор социализм гүйсэд дүүрэн, эсэслэн илан мандаа. Досоогоо бэеэдээ дайсан харша ангигүй общество байгуулагдаа. Хүн хүниие мүлжэхөө болёо.

Коммунис парти, совет гүрэн оронойнгоо бүхы бага ехэ арадуудые ...нтын, ажахын болон соёл культурын хүгжэлтын үргэн дардам замда оруулаа. 40 жэлэй турша соо советскэ республикануудта үйлэдбэриин социалис харилсаан илаа, мүн үеын үйлэдбэрилгын хүсэнүүд байгуулагдаа, арад зоной гэгээрэл ...эр дээдэ хэмжээндэ хүргэгдөө, ...онийтэ зомнай социалис ёһоор ...ю ёһо мэдэдэг болоо, мүн арадай ажын болон соёл культурын һалбаринуудта, хүтэлбэрилхы зургаанута хүдэлхэ түгэс мэргэжэлтэй кануд, хүтэлбэрилэгшэд хүмүүжүүлэгдээ, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл культура һалбаран хүгжөө, арадуудай дундa таһаршагүй хани барисаан бии болоо.

...дань Росси ехэ гээгдэнги орон байһан юм. Тиихэдэ Холбоото Штадуудһаа промышленностиин талаар 10 дахин, Германиһаа 5 дахин гээгдээ ябаа. Харин мүнөө социалис Росси—Совет Социалис республикануудай Союз коммунизм байгуулагша орон болонхой. Советскэ Союз промышленностиин хүгжэлтын хэмжээгээр Европо соо нэгэдэхи, дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлнэ. Урдамни гансал США ябана. Гэбэшье СССР США хоёрой хоорондо экономикы хүгжэлтын талаар бии байһан зайн жэл ерэхэ бүри бага болоно. Советскэ Союзай дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлдэг болохо сагынь холо бэшэ болонхой. 1913 ондо дэлхэйн промышленностиин оройдоол 4 хубитай процент продукциень Росси үйлэдбэрилдэг, харин США 34 процент продукци бүтээн гаргадаг байһан юм. Мүн Германи, Англи, Франци Россиһаа холо түрүү ябаа. Мүнөө СССР дэлхэйн промышленна продукциин 20 процентыень үйлэдбэрилэн гаргана. Энэнь Англи, ФРГ болон Франциин хамтадаа гаргадаг продукцитай адли шахуу.

Манай Эхэ орон коммунис байгуулалтын үедэхи хүгжэлтын шэнэ шатада ороод байна. Коммунизм байгуулагшадай съезд—Коммунис партиин түүхэтэ XXII съезд коммунизм байгуулгын агууехэ Программа баталаа. Энэ Программа хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэн һуури байгуулха, коммунис ёһоной шэнэ харилсаануудые хүгжөөхэ, шэнэ хүниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ эһэн асари ехэ зорилгонуудые тавна.

КПСС-эй XXII съездһээ хойшо үнгэрһэн нэгэ жэлэй хугасаа соо манай орон дотор коммунизм байгуулха талаар баатарлиг амжалтанууд туйлагдаба. Коммунис парти, тэрэнэй Центральна Комитет коммунизмын замаар оронойнгоо улам саашадань хүгжөөхэ талаар томо томо асуудалнуудые шиидхэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай мартын, ноябриин Пленумүүд дээрэ хүдөө ажахын хүтэлбэриие үйлэдбэриин шэнжээр дээдэ шатаһаань доодо шата хүрэтэрнь партийна хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха, түсэблэлгые саашадань һайжаруулха, техническэ шэнэбжэлтые эрхилхэ хэрэгые дээдын нэ газарта мэдэлтэй болгохо, партиин болон гүрэнэй хиналтын талаар ленинскэ гол ёһонуудые һэргээхэ тухай шухалын шухала асуудалнууд шиидхэгдээ.

Агууехэ Октябриин Социалис революциин илан мандаһанай, Советскэ Союзай Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын бодото дээрэ бэелүүлэгдэһэнэй ашаар Буряадай автономито Совет Социалис республика байгуулагдаа һэн. Мүнөө манай республика СССР болон РСФСР-эй хани барисаата арадуудай нэгэн бүлэ соо экономико болон соёл культураа амжалтатайгаар хүгжөөжэ ябана.

Автономито Совет Социалис республикын байгуулагдаһанай ашаар буряад арад түүхэ соогоо эгээ түрүүшынхеэ өөрынгөө национальна гүрэнтэй боложо, түрэл хизаарайнгаа үйлэдбэриин хүсэнүүдые бушуу түргэнөөр хүгжөөжэ, үгытэй ядуу байһан байдалһаа социализм тээшэ эрид ехэ хүгжэлтэ хэһэн байна.

Малаараа зөөжэ ябадаг хүнүүдэй газар нютаг байһан Буряад орон өөрын хүгжэнги промышленностьтай, оньһожоруулагдаһан томо хүдөө ажахытай түрүү социалис республикануудай нэгэн болонхой. Түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл культура манай нютагта һалбаран хүгжөө.

Мүнөө үедэ Совет Буряад орондо мүнөөнэй промышленностиин олон шухала һалбаринууд, тэрэ тоодо машина, электротехникын болон бусад һалбаринууд бии болгогдонхой. Буряад орондо социалис индустриализациин бэелүүлэгдэхэдэнь, совет ороной бүхы арадууд, түрүүндэ ородой хүдэлмэришэн анги али бүхы туһаламжа үзүүлһэн байна. Байгалай үмэнэхи баялигые коммунизм байгуулха хэрэгтэ зорюулхадань туһалхын тулада Москва, Ленинград, Харьков, Ростов-на-Дону, Горький болон бусад городуудһаа хэдэн зуун хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүд индустриализациин үедэ манай нютагта ерэһэн юм. Мэргэжэл түгэлдэр ород хүдэлмэришэд эндэхи ород таряашадые, мүн малша буряад хүбүүдые промышленностьда хүдэлгэжэ һургадаг багшанарынь, хүмүүжүүлэгшэдынь болоһон байгаа. Аха дүүгэй ёһоной иимэ ехэ туһаламжын үзүүлэгдээгүй һаа, республика дотор социалис индустриализаци бэелүүлхэ аргагүй байгаа бэлэй.

Совет Буряад ороной промышленность дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ ехэ далайсатайгаар хүгжөөгдөө. Энэ үе соо хэдэн олон шэнэ предприятинууд ажаллажа эхилээ.

Мүнөө үедэ Совет Буряад орон промышленностьяа ехээр хүгжөөнги республика болонхой. Өөрынгөө промышленностиин олон янзын шухала продукци, тэрэ тоодо машина, станок болон автокрануудые, электродвигатель болон бусад зүйлнүүдые орондоо үгэнэ.

Урдань гээгдэжэ ябаһан арад онсол совет орон дотор ажаһууха зол хубитай байһанайнгаа ашаар иимэ ехэ илалта түйлаа. Урдань Буряад орондо тон гээгдэнги хүдөө ажахы байһан юм. Коллективизациин бэелүүлэгдэһэнэй ашаар эндэ тэндэ тарашаһан таряашад, малшадай жэжэ ажахынуудай орондо мүнөө үеын түрүү техникээр хангагдаһан хамтын томо ажахынууд байгуулагданхай. Хэдэн олон томо гүрэнэй ажахынууд—совхозууд республика дотор бии болонхой.

Буряад оронойнмнай социалис хүдөө ажахы парти, правительствын анхарал оролдолгын, хүдөөгэй ажалшадай эршэмтэй шанга ажалай ашаар улам ехээр, түргэнөөр хүгжэжэ байна. Эдэ жэлнүүдэй туршада, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай сентябрьда болоһон түүхэтэ Пленумэй һүүлээр, колхоз, совхозуудай ажабайдалда ехэ хубилалта хэгдээ. Ниитын ажахы улам хүгжэн бэхижэнэ, хүдөө ажахын продукци улам ехээр абтадаг боложо байнхай. Колхоз, совхозууд хэдэн зуун жэлдэ ойроо хүртөөгүй байһан шэнэ газар хахалжа, тарилгынгаа талмай үргэдхөө, тарилгын талмайн хубаарилгые хубилгажа, ороохо тарая, малай тэжээл ехээр хураан абадаг болобо. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие оньһожоруулха, электрификацилха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Барилга ехээр хэгдэнэ. Ниитын малай, илангаяа хонидой тоо толгой нилээд олошорбо, мал ажалай продукцинууд улам ехээр абтадаг, ехээр гүрэндэ худалдагдадаг боложо байна. Мүн гахай, шубуу үсхэбэрилхэ һалбаринууд хүгжөөгдэнэ.

Хүдөө тосхонуудай түхэл шарай түргэнөөр хубилна, һургуули һудар, больница, магазинууд, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд олошорно. Байрын шэнэ гэрнүүд олоор баригдана. Мүн коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагша хүдөөгэй ажалшад өөһэдөөшье ондоо болоо.

Колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд, манай республикын хүдөө ажахын мэргэжэлтэд партиин XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын, ноябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ УГТАМЖАДА...

Республикымнай промышленность жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

Долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ороһон республикымнай промышленностиин хүдэлмэришэд продукци үйлэдбэрилхэ 1962 оной түсэбые декабриин 28-да дүүргэбэ.

Мүн тэрэ тоодо Буряадай совнархозой промышленность даалгабаряа сүм дүүргээ. 47 предприяти 1963 оной түсэбөөр хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Иигэжэ 11 һарын хүдэлмэриин дүнгөөр жэлэй түсэбһөө гадуур 11 мянган тонно цемент, 3,8 миллион условно хэһэг шифер, 800 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 42 мянган тонно нүүрһэн, 7 мянган кубометр хабсаргагдамал түмэр-бетон, 5 мянган паар валенка, 2 мянган тонно загаһан, 51 мянган метр нооһон бүд, хубсаһа угаадаг 2,3 мянган машина үгтэбэ.

Жэлэй эсэс болотор үшөө 3 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

90 мянган түхэригэй продукци

Барилгын материалнуудай Тимлюгэй комбинадай хүдэлмэришэд энэ жэлэй түсэбые декабриин 20-до дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 20 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха гэһэн уялгаяа хараалагдаһан болзорһоонь холо урид дүүргэбэ. Тэдэнэр түсэбөө декабриин 1-дэ дүүргээд, 20-ной үдэр 12 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаһан байна.

Амжалтаараа зоригжоһон хүдэлмэришэд энэ һара соогоо түсэбһөө гадуур продукци үйлэдбэрилжэ, 20 мянганай орондо 90 мянган түхэригтэ хүргэхэ гэһэн зорилготойгоор ажаллана. Эндэхи хүдэлмэришэдэй бүтээһэн ажалые нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, хүн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 16 процентээр дээшэлһэн байна.

Тус комбинадайхид жэлэй 11 һарын туршада 28 мянган түхэриг мүнгэ арьбалаа. Эндэхи цех, бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ модо хюрөөдэдэг цехэй Андрей Финько гэгшын бригада шалгаран гараа.

Б. Галзутов.

5300 центнер

Үдэр ерэхэ бүри үбэлэй хүйтэн шангадажа, Байгал далай мүльһэн хүнжэлдөө орохо дүтэлөө хэбэртэй. Түрүүшын шанга хүйтэндэ хүрэшэһэн заха тохойн, Сэлэнгэ мүрэнэй адагай мүльһэн дороһоо загаһа барилга эхилһээр үнихэн болоо.

Кабанскын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд зунай сезондо амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ, республикынгаа загаһашадай дунда түрүүлжэ гараа һэн. Тэдэнэр түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхахын түлөө үсэд шангаар тэмсэнэ. Һараһаа һарада хүдэлмэреэ таһалдуулангүйгөөр үргэлжэлүүлжэ, декабриин түрүүшын арбан хоногто загаһа бариха жэлэйнгээ түсэб 176,5 процент дүүргэһэн байна. Тиигэжэ тус колхозойхид 3 мянган центнер загаһа бариха даалгабаряа 5300 центнертэ хүргэбэ.

Иимэ толотомо амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаһашад республикынгаа Министрнүүдэй Соведэй, совнархозой дамжуулгын Улаан тугые алдангүй саашань барижа ябаха болобо.

Загаһа барилга дээрэ үбэл зунгүй ажалладаг нүхэр Антроповой, Датхановай, Есауловай бригаданууд колхозойнгоо Хүндэлэлэй самбарта квартал бүхэндэ бэшэгдэнэ. Мүнөө тэдэнэр январь һарын хоёрдохи хахадһаа Байгал далайда гаража, мүльһэн дороһоо загаһа бариха тон харюусалгатай хүдэлмэридэ һайнаар бэлэдхэжэ байна. Хэрэгтэй болохо губшуур, мори унаагаа эртээнһээ заһана. Һүүлэй үдэрнүүдтэ загаһашадай дунда партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри болон нүхэр Н. С. Хрущевой тэндэ хэһэн элидхэл шудалагдажа байна. Загаһашад эдэ материалнуудые ...шаад байхадаа, эхилхээ... һан үбэлэй ... түгэсөөр...

Сүлөөтэ республиканудай холбоое мүнхэлэн батадхаал агууехэ Рүсь

ЭБ ЭТЭЙ, ХАНИ БАРИСААТАЙГААР

Холын Закаменск городто Зэдын комбинадай ажахын хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд бүхы совет арадтаяа хамта СССР-эй 40 жэлэй ойе тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Хархис хаанта Россин дарлалта доро̄һоо Агуухэ Октябриин революциин ашаар эрхэ сүлөө олоһон совет ороной олон үндэһэ яһатан 40 жэлэй саада тээ аха дүүгэй барисаатай, нэгэн адли һайн һайхан уг зорилготой байһанаа үшөө дахин гэршэлээ һэн. Тэрэ сагһаа хойшо түрэл орон соохи үндэһэ яһатанаймнай аха дүүтэй хани барисаан, харилсаа холбоон бүри шангаар бэхижэжэ, хатуужаа.

Энээниие бидэнэр өөһэдынгөө ажахын ажабайдал, ажаһуудал дээрэһээ харанабди. Манай хамһабариин ажахыда ород, украин, поляк, буряад, немец, мордва гэхэ мэтэ хэдэ хэдэн яһатан ажалладаг. Ямар нэгэ анкетэ бэшэхэ гү, али паспортаяа хараха болоходоо, би немкэби, тэрэ—ород, нүгөөдэмнай—буряад гэжэ дахин һанаха саг гарадаг. Энэ гайхалтайшье бэшэ, юуб гэхэдэ, булта нэгэ газарта ажалланабди. Һанаан сэдьхэлээрэ, хүсэл зоригоороо хэмнай хэнһээшье илгаагүй ха юм. Хуу баран ехэ эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, ажал хүдэлмэридөө муу бэшэ амжалтануудые түйланабди.

Партиингаа Центральна Комитедэй мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэһэн манай ажахы гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, хамта дээрээ 243 мянган түхэригэй продукци худалдаа. Тиихэдэ мяха тушааха түсэб 187 процентээр дүүргээ. Нүхэр Арнгольдын даадаг фермэ жэлһээ жэлдэ бахархамаар амжалта түйладаг. Жэшээлхэдэ, 1962 он соо 233 үнеэдһээ 234 тугалнуудые абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлээ.

Гэхэ зуура тугалшад Римма Зулькова (ород), Мария Гришина (мордва), һаалишад Аналия Шмидт, Эмма Вернер (немкэнүүд), Ханда Гомбоева, Долгор Ринчинова (буряадууд) эрхим һайнаар ажалланад. Жэшээнь Р. Зульковагай харууһалдаг тугалнуудай толгой бүхэн сүүдхынгээ шэгнүүрые 1000 граммһаа доошо бэшээр нэмээдэг.

1961 оной августын 3-да манай фермын коллективтэ коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Тэрэ сагһаа хойшо фермымнай һаалишад, малшад гансашье һайнаар хүдэлхын түлөө бэшэ, харин эрдэм бэлигээ, мэргэжэл, шадабаряа дээшэлүүлхын түлөө ходо оролдожо байдаг болонхой.

— Хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ дунда һургуулигүй һаа, хүнэй нюурщье харахамни эшхэбтэр шэнги болохо хэбэртэйгшэ,—гэжэ үдэшын һургуулиин юһэдэхи класста һуража байһан А. Е. Мыльников хөөрэдэг. Нүхэр Горст үдэшын техникумдэ һурана, нүхэр Москвитин техник-механик болохые эрмэлзэнэ. Фермымнай бүхы малшад механизаторай мэргэжэл олохын түлөө оролдожо байнад.

Ажалшадай амарха, сэнгэхэ талаар ехэхэн анхарал табигдажа байдаг. Эндэмнай шэнэ клуб баригдажа гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Үдэшэндөө ажал хүдэлмэреэ дүүргэһэн хүдэлмэришэд клубтаа сугларжа, кино, концерт харадаг, һонирхолтой лекци, элидхэл дууладаг. Клуб соохи улаан буландамнай шатар наадан, шэнэ газетэ, журнал, номууд бии.

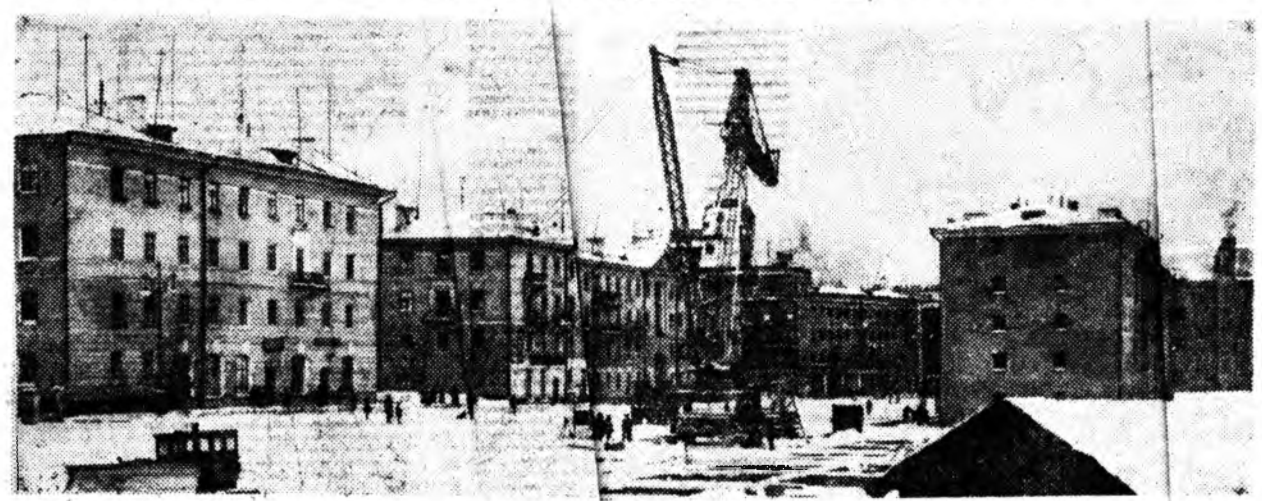
Нёдондо жэл манай ажахыда 12 квартиратай шэнэ гэр баригдажа, малшадта угтэһэн юм. Тэрэ ёһотол интернациональна гэр болонхой. Ямар-нэгэ һайндэрэй болоходо тэрэнэй һаруул сонхонуудһаа олон яһатан зоной хүхюу хонгёо дуунууд ээлжээгээр зэдэлдэг юм.

Манай иишэ ябаһан хүн нютагаархин тухаймнай иигэжэ хэлэдэг: «Эдэмнай хүдэлжэшье, амаржашье, һуражашье шададаг зон». Зүб лэ сэгнэлтэ гээшэ даа. Ушар юуб гэхэдэ, эндэ хүдэлжэ байһан зон бултааран һуралсалда хабаадана.

Ажахымнай түрүүшүүл, малшад хүршэ колхозуудта ходо туһа хүргэжэ байдаг. Ганса үнгэрөөшэ жэл тэдэнэр Захааминай колхозуудта 140 толгой, мүнөө жэл 293 толгой һайн үүлтэрэй тугалнуудые худалдаа.

Мүнөө манай коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэтэ фермын коллектив партиингаа Центральна Комитедэй мартын, ноябриин Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр табигдаһан зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байна.

И. Шпис,
Зэдын комбинадай хамһабариин ажахын парторганизациин секретарь.

Эндэ мэнэ болотор хуушанай һаруул гэрнүүд хойно, хойноһоо модон гэрнүүд байдаг һэн. Мүнөө эндэ ажалшадай ажаһуух шэнэ, соцгородок бодоно. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын ПВЗ-гэй 2-дохи участогай.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

Ч. НАМЖИЛОВ

Дали жэгүүрээ дээшэнь үргэнэбди

(Дуун)

Баян даа, хүсэтэй даа манай
Совет орон,
Баатар хүбүүд, басагаднай
тоогүй олон.
Дали жэгүүрээ дээшэнь улам
үргэһэн,
Дари, туулгада һайрхан далайна
бэшэбди.
Наранһаа наагуур бидэнээ
ниидүүлэн гаргаал
Найдамтай багша Ленинэй
һургаал.
Хайрата, урматай даа манай
Совет орон,
Хаанаш, хэзээ ханинарнай
тоогүй олон.
Түби дэлхэйнгээ түүхы барин
шэнэлнэбди.
Түримхэй дайсан, ойлгыш
энээни гэнэбди.
Наранһаа наагуур бидэнээ
ниидүүлэн гаргаал
Найдамтай багша Ленинэй
һургаал.
Баяртай, хүхюухэн даа манай
Совет орон,
Байдалнай һайжарна бүри гоё
болон.
Заяа хубяараа зол жаргалаа
эдлэнэбди.
Залин буудалһаа далдиран айна
бэшэбди,
Наранһаа наагуур бидэнээ
ниидүүлэн гаргаал
Найдамтай багша Ленинэй
һургаал.

эн ГАЛСАНОВ

Алдар солын оройдээрэһээ

Аба ороной шарай дээрэһээ
Алтан наран мүнхөөр бадарна.
Алдар солымнай орой дээрэһээ
Ажалай баяр энхээр задарна.
Арбан табан эгэшэ дүүнэр —
Арбан табан республиканууд
Адли нэгэн хүсэтэ алхамаар
Аажам СССР гүрэнөө хүгжөөн,
Дабшалтынгаа шэнэ хараа
Дабхар дабхараар дүүргэн ороно.
Улад зомнай баян боложо,
Олон нютагууд шэмэтэй боложо,
Жэмэс сэсэглиг, мал адууһан
Жэрьеэхэй татан тала бүрхөөнэ.
Жэгүүртэн, эршэтэнэй шууд
ниидэлгэ
Замбуулинай гүн руу эрид зүглэнэ.

Түр:айхан Эхэ оромнай,
Түүш эхин хуудаһан дээрэ
Гал рга могойн хороһоо
Газ лыеш арюулан абажа,
Амиуулан, жаргал заяаһан
Агуенинэй парти хүтэлжэ.
Арбтабан эгэшэ дүүнэрэй
Ахаболоһон Россин баглаада
Ма түрэлхи Буряад нютаг
Мү түрөөр байдалаа зохёоно,
Эн: эхын энхэрэл соогуур
Эр бэлигээ гүйлгэн түгөөнэ.
Абаноймнай шарай дээрэһээ
Ал наран мүнхөөр бадарна.
Алдсолымнай орой дээрэһээ
Аж илалта энхээр һалбарна.

ХҮГЖЭЛТЫМНАЙ АЛХАМУУД

Душэн жэлэ оронноймнай үргэн дэлгэр талайдые эртэ урда сагһаа эдлэжэ байһан олон арадуудай адли эрхэтэй, эбтэй этэй аха дүү боложо, алха хадуур хоёртой ан тугаа мандуулан, СССР эн алдаршаһаар душэн жэл гүйс. Душэн жэл—түүхэдэ тон богохон саг. Гэбэшье энээхэн дүн арбан жэлээ гэдэргээ эрьеэд лэ. Совет араднай сэсэн мэргэ Коммунис партиингаа хүтэлбэрёр ябажа, социализм байгуу, коммунизм тээшэ дабшаха заа үзэгдөөгүй ехэ амжалтанууд түйлаа.

Энэ хубилалтыгансахан манай, Буряадай республикын арадай ажахын оройд нэгэхэн һалбари дээрэһээ харада, индустриальна ехэ хүгжэлын толотомо гэршэ болохол. Хаан засагай үедэ сүлэлгын захизаар байһан Буряад оронойймнай тала дайда Совет засаг жэлнүүдтэ түхэл шарайгаа үндөөрнь хубилгаа. Хооһон тала һан газарта фабрика, заводууд бодхоогдоно. Байгаалиинь баялигууд, ашагта малтамалнууд жэлһээ жэлдэ улам ехээр ашаглагдана.

Республикымнай нислэл хото Улаан-Үдэ хүгжэнги омышленностьтай, культурна этрнүүдэй нэгэн болонхой. Буряадаймнай түрүүшын гигант—Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод аха дүү арадуудаймнай туһаламжаар баригдаа. Республикымнай ажалшадай омогорхол болоһон орденто заводой оло мянган хүдэлмэришэд түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүрхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэл түрүү зэргэдэ ябалсажа, одукци үйлэдбэрилхэ 1962 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэ. Тэдэнэй гараар заһабарилагдаһан хүсэтэ электровозууд, пассажирска вагонууд оронноймнай түмэр замуудта олоор ашаглагдан

Гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэдэг түрүү предприятинууд нииславл хотодомнай үшэ олон. Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлые амжалтатайгаар түгэсхэһэн. Нарин сэмбын фабрикын, шэлэй заводой, «Электромашина», судна заһабарилгын заводуудай, мяхана комбинадай хүдэлмэришэд социалис мүрысөөнэй тугые дээрэ ргэжэ ябана. Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэд энэ жэлдэ даалгабариһаа гадуур хэдэ арбаад мянган метр нооһон бүд гаргаан, шэнэ жэлые угтахань.

Хүсэтэ промышленностиин хүгжэлтэ гансахан Улаан-Үдэдэ бэшэ. Аяар захын аймагуудта нэгэндэ Закаменск город түбхэнхэй. Эндэхи Зэдын комбинадай хүдэлмэришэд үнэтэ металл вольфрам, молибденэй руда бэгээр малтана. Тэндэһээ нааша зурыһан дардам харгы Гахта нуурай эрьедэ, үзэсхэлэн һайхан талын дунда оршоһон үшөө эгээ залуухан город Гусиноозерсктой холбоно. Эндэ ажаһуудаг Буряадай нүүрһэшэд республикынгаа промышленностиие, түмэр замай транспортые, бусад предприятинудые түлишөөр хангадаг болоһор гушаад жэл боложо байна.

Ульгэр домогой шэмэг—үбгэн бурал Байгал шадар промышленна шэнэ район байгуулагданхай. Тилюгэй заводой үйлэдбэрилһэн цемент, шифер оронноймнай олохон область, хизаарнуудай шэнэ баилгануудта эльгээгдэнэ. Эндэһэ холо бэшэхэнэ, түмэр замай Сэлэнгэ станцида целлюлозно-картонно түйлай ехэ комбинадай бариг эхилэнхэй. Байгал далайн эрьеэр модо хюрөөдэхэ, загаһа бариха үйлэдбэритэй олон предприятинууд хүдэлһөөр үнинэй.

Гужам Буряад оромнай ой модоор баян даа. Нэлэнхы үргэн тайгынуда оршодог модо бэлэдхэл промышленностиин олон предприятинууд жэл бүхэндэ хэдэн мян кубометр модо арадай ажахын хэрэгсэлдэ эльгээнэ.

Бодор хэлэхэдэ, иимэл даа совет засагай үедэ хүгжэн һалбарһан Буряадаймнай промышленностна хүгжэлтэтэйнь хамта алдартай ажалай баатарнууд олоор урган гараа. Социалис ажалай геройнууд нүхэд Тучинов, Чабаыбиков, Костромин, Милин, пров, Ваганов, Филипповна болон бусадай нэрэнүүд абьяас ехэтэлай хүгжэм соогуур алдаршаа. Коммунис ажалай зол мянгадарнигууд коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуурийгуулхын түлөө тэмсэлдэ шэнигто ажалай ульгэр жэшээ үзүүлнэ.

Б. Дашиев.

Эрдэм бэлигэймнай дэбжэлтэ

Буряад арад алишье үдоо үндэһэ яһатанһаа дутүүгүй бэлиг шадабаритай юм. Сэдхаяхан хада, душөөд жэлэй саада тээ, оюун бэлигын унтажа нойрсожо байгаа бшуу. Үндэһэ яһанай, ангиин дарлалта доро байһан буряад арадай дундаһаа гараһан ганса нэгэ эрдэмтэд гайхамшагта дэл мэтэ һанагдадаг байа.

Үнгэрһэн зуун жэлэй түл багаар манай энээгүүр яад бусаһан англи хүн Дион гэгшэ «энэ нютаг руу Европын угтай гэгээрэл һалбарал хэзээдэшье хүрэхэгүй ха» жэ бэшээ юм.

Одоо тэрэ мүнөө бодоодха радаг һай! Юун гэжэ һанка, яатараа гайхаха һэм аа?! «Ямар хубилгаан түрхэ, ямар бурханай хайра болсо, энэ арад хүгжэбэ, һалбараба?» гэжэ асууха һэн ха.

Агуухэ Октябриин революциин илаһанай ашаар эхэ сүлөөтэй болоһон буряад арад манай ороной олон үндэһэ яһатанай эбтэй һайхан бүлэ соо үнэн бэеэ бэелжэ, оюун бэлигээ бадараагаа. Коммунис партиин хүсэл оролдолгоор таридаһан эрдэмэй үрэ эрхим ургаса үгөө.

Манай арадай дундаһаа элдэб мэргэжэлтэд олоор ургажа гараа.

Республика доторнай мүнөө дүрбэн дээдэ һургуули бии гэжэ мэдэнэт. Хэдэн зуугаад эрдэмтэд залуушуулые али олон мэргэжэлдэ һургажа, өөһэдөө ухаалан шэнжэлэлгэ хэжэ байна.

Манай ороной эрдэмэй дээдэ зургаанда хамаатай эрдэм шэнжэлэлгын институт Улаан-Үдэ хотодомнай нээгдэһээр нилээд удаан болоо. Би тэндэ хүдэлнэб. Хоёр зуу шахуу эрдэмэй хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо 55 эрдэмэй кандидадууд, 3 докторнууд физикэ, хими, биологи, геологи, экономико, түүхэ, хэлэ шэнжэлжэ байна.

Урданай буряад хүн тэнгэриин дууһаа айжа, бурхандаа мүргэ, хайрынь хүлеэжэ байбэлэй. Мүнөө буряад хүбүүд басагад байгаалиин нюуса онһые тайлбарилжа, хүсэ хүнэй аша туһада та билан байһандаа баяртай. Урда мунхаг харанхы, бу дүү ябаһан буряадууда үриинар дэлхэйн соёл бо босхой хүгжэлтэдэ хүб таяоруулалсажа шада болдоо омогтой.

Мөөдэр совет арадууд агуу бүлэ—Совет Социалис Республиканудай Союзай то тоһандаһан 40 жэлэй ой һарлэжэ байхадаа, буряад зоя заха ород арадтаа үнэ сэлэй баясхалан хүргэн. Обагшанарнай эгээ үнэ баа—эрдэмээ элбэг дэ бэ мандаа бэлэглээ бшуу.

ет оронойнгоо хүсэ ба л арьбадхахын түлөө коммунизмын ордон бодхо хүлөө манай эрдэмтэд хиг шадабаряа, хүс орсоо гаргаха.

Г. Санжиев,
хын эрдэмэй кандидат.

Партиингаа аша туһа харюулхабди!

Манай Буряад орон хубисхалай урда тээхэнэ ямар байдалтай байгаа гээшэб?

Душэн жэлэй урда тээхэнэ өөрын үндэһэн соёл гэжэ оройдоо үгы байгаа бшуу. Мүнөө бидэ удхаараа социалис, түхэл маягаараа национальна үндэһэн соёл культуратай болообди. Манай республика дотор гурбан профессиональна театрнууд болон хатар, дуунай ансамбль хүгжэн тогтоһониинь гайхалгүй.

СССР-эй арадай артист Лхасаран Лодонович Линховоиной баас дорюун хоолойе гансашье түб хото Москвада, Ленинград болон Киевтэ һайн мэдэдэг болоо бэшэ, харин хилын саагуур, аяар холын Вьетнамда, Африкын шэнэ гүрэнүүдтэ мэдэдэг болонхой бшуу.

Манай республика дотор оюун бэлигтэй артистнарай бүлэ урган гараа. Мэдээжэ артистнар Б. Балдаков, Н. Гендунова, В. Халматов, Ч. Генинов, Б. Вампилов гэгшэд Буряад орон соогоо алдаршанхай.

Буряадай гүрэнэй Х. Намсараевай нэрэмжэтэ драматическа театрай түүхэтэй илангаяа танил гээшэб.

Жэнхэни буряад хэлэн дээрээ тус коллективэйхид классическа зүжэгүүдые табижа, харагшадые анха түрүүн айхабтар ехээр баясуулаа һэн. Манай артистнарай гүйсэдхэһэн рольнууд (Халматов—Фердинанд, Шамбуева—Дездемона, Балдано—Яго, Болдонова—Железнова) шалгарма һайн байжа, харагшадай сэдьхэл зүрхэндэ нилээд бүхөөр хадуугдаһан байха.

Манай оперно искусство түрүүшын декадын урда тээхэнэ мүндэлэн түрөө юм. Композитор М. Фроловой зохёоһон «Энхэ-Булад баатар» гэһэн зүжэг Буряадай анха түрүүшын оперо байһан.

Хори гаран жэлэй хугасаа соо оперо ба баледэймнай театр ажаллана. Тэндэ оюун бэлигтэй артистнар, хүгжэмшэд болон композиторнууд ургажа гараа.

Агуухэ партиингаа аша туһаар буряад арад мүнөө өөрын профессиональна искусствотай болоо.

Энээнэй бодото гэршэнь манай мэдээжэ артистнарай түйлаһан ехэ амжалтанууд болоно. Сахьянова, Абашеев, Тумурова, Егоров, Лыгденова, Арсаланов, Короткова болон Санжимитыпова гэгшэдэй найруулан гүйсэдхэһэн рольнууд удха түгэлдэр, уран гоёл даа.

Буряадай композиторнууд Б. Ямпиловай, Д. Аюшеевэй, Ж. Батуевай зохёоһон оперо болон баледүүд хоёрдохи декадын үедэ баһал онсо илгаржа, ехэ халуунаар угтагдаа бэлэй. Мүнөө эдэ нүхэднай бусад шэнэ шэнэ зохёолнуудые найруулан бэшэжэ байнхай.

Удхаараа социалис, түхэл маягаараа үндэһэн национальна искусствотай болоһондоо түрэл партидаа баясхалан хүргэнэбди. Партиингаа үзүүлһэн аша туһые харюулхын тула хамаг шадал хаба соогоо оролдохо гээшэ манай эгээл түрүүшын арюун уялга мүн.

Н. К. Петрова,
РСФСР-эй арадай артист.

Зүүн-Сибириин технологическа институдта арбаад ондоо яһатан эбтэй эетэйгээр һуралсана.

Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): белорус Валерий Матвеевич, татар Алексей Чагровой, ород Юрий Еремеев, буряад Надежда Николаева, еврей Лев Бродский, буряадууд Луиза Олзоева, Юрий Ангаев, украинец Михаил Кондратюк гэгшэд.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

СССР-эй ДҮШЭН ЖЭЛЭЙ ОЙ

(Эхиниинь 1-дэхи нюрта)

түлөө эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна.

Гэхэтэй хамта республикымнай колхоз, совхозууд мяха, һүн абалгаар үшөөл гээгдэжэ ябана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Олохон ажахынууд, үйлэдбэриин управленинүүд мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха талаар абаһан уялгаа дүүргэнэгүй. Зорилго юуб гэхэдэ КПСС-эй XXII съездын, ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, хүдөө ажахын продуктнуудые саашадаа улам ехээр абадаг болохын тулада колхоз, совхозуудтамнай бии байгаа ехэ арга боломжонуудые бүри дүүрэнээр ашаглаха, тиигэжэ долоон жэлэй түсэбые болзороонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ горитой ехэ туһа нэмэри оруулха ёһотойбди.

Соёл культурада эрид хубилалтын болоһоной ашаар хүн зомнай бүхэдэ үзэг бэшэг мэдэхэ болоо, культурна талаараа ехээр болбосороо. Эрдэм ухаан болон гэгээрэл болбосорол, литература ба искусство үнинэй арад зоной болонхой.

Мүнөө үедэ республика доторнай юрэнхы һуралсалай 600 гаран һургуули, 18 тусхай дунда һургуули болон 4 дээдэ һургуули бии юм. 15 мянга гаран хүн юрэнхы һуралсалай һургуулинуудта һурана. Республикымнай дээдэ, дунда һургуулинууд арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлхэ олон мянган мэргэжэлтэдые жэл бүри бэлэдхэн гаргана. Мүнөө Совет Буряад орондомнай айхабтар олон мэргэжэлтэд—инженер, технигүүд, агроном, зоотехнигүүд, багшанар болон врачууд бии болонхой. Эрдэм ухаанай хүдэлмэрилэгшэд олошороо.

Ородой түрүү классическа болон советскэ литература, искусствын һайн һайхан нүлөөн доро залуу буряад советскэ литература, искусство бии болоо. Бэлиг түгэлдэр олон гаран зохёолшод, уран зураашад, артистнар, композиторнууд урган хүүжээ.

СССР-эй хани барисаата арадуудай бүлэ соо Буряадай АССР-эй ажалшадай түйлаһан али бүхы амжалтанууд угаа ехэ. Гэбэшье, Советскэ Союзай Коммунис партиин шэнэ Программа дотор бүри асари ехэ гайхамшаг хараа зам тодорхойлогдонхой.

Совет Буряад ороной ажалшад коммунизм байгуулха тухай Ленинэй партиин ухаалан зохёоһон түбые дүүргэхээр эрид шиидэнхэй.

«Совет байгуулалта болбол урдань дарлагдажа ба эрхэгүй байһан ехы арадуудые, эртэ балар сагай эгто байгуулалтаһаа эхилээд, капиталис байгуулалта хүрэтэрхи түүхэтэ хүгжэлтын элдэб шатануд дээрэ байһан арадуудые һалбаралтада асфа. Урдань гээгдэжэ ябаһан арадуудые улэмжэ хүгжэнги арадуудай бахамагай түрүүн агуухэ ород арадай туһаламжатайгаар капиталис зэмые алгад гаража, түрүүшүүлэй хэмжээндэ хүрэбэ. Ниитэ нэгэн шанжа түхэлтэй элдэб түрэлэй үндэһэ яһатанай шэнэ түүхэтэ нэгэдэл—совет арад СССР дотор бүрилдэн түрөө. Тэдэнэр СССР гэжэ ниитэ нэгэн социалис эхэ оронтой, социалис ажахы бодхо ниитэ нэгэн экономическа үндэһэ һууритай, ниитэ нэгэн ангиин хуаритай, марксизм-ленинизм бодхо ниитэ нэгэн үзэл сурталтай, коммунизм байгуулха гэһэн ниитэ нэгэн уг зорилготой, мүн оюун ухаанайгаа ба сэдьхэл бодолойнгоо талаар али олохон шэнжэ түхэлтэй байха юм» гэжэ Н. С. Хрущев партиин XXII съезд дээрэ «КПСС-эй Программатухай» элидхэл хэхэдээ хэлээ һэн.

Манай орондо 100 гаран нацибол үндэһэ яһатан аха дүүгэй нэгэдэй туг доро ажаллана. Эндэ хани барисаанай үзэл суртал бадаран хүгжэдэ байна. Энэ хани барисаан совет арадай коммунизмын түлөө хамтаараа тэмсэжэ байһан үе сагта саашадаа улам хүгжэхэ, бэхижэхэ юм. Совет нацинуудай хүгжэхэ урма зоригые улам бадаруулха талаар Коммунис партиин үзүүлдэг аша туһа улам хүгжэнэ. Энэ хүгжэлтые түргэдхэхын тулада арадуудай хани барисаа улам бэхижүүлхэ, национальна харилсаануудай талаар пролетарска интернационализмын политикые саашадань удха түгэлдэрөөр ябуулха, үндэһэ яһа илгаха, энэ талаар элдэбын хизааралта хэхэ ябадалтай эрид тэмсэхэ, интернационализмын үзэл бодол тухай, арад бүхэнэй, арадуудай национальна эб хамта бүлын амжалтанууд тухай пропагандые саг үргэлжэдөө ябуулха, республикануудай хоорондохи холбоое үргэдхэхэ, ажахын, национальна культурын хүгжэлтын асуудал шиидхэхэ үедөө нютагай тала баримталха, элдэбын национальна хизааралга хэхэ гэхэ мэтэ ябадалнуудые эрид зайсуулха шухала.

КПСС-эй Программа — коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха программа хадаа манай ороной үйлэдбэриин хүсэнүүдые, тэрэ тоодо наци бүхэнэй үйлэдбэриин хүсэнүүдые, айхабтар ехээр хүгжөөхөөр хараалагдана. Мүнөө үедэ гээгдэлээ усадхаха гэгдэнэ бэшэ (энэмнай үнгэрһэн хэрэг болоно), харин бүхы нацинуудай, үндэһэ яһатанай экономикые алишье талаарнь хүгжөөхэ зорилго табигдана.

Мүнөө Верховно Соведэй Комисси СССР-эй шэнэ Конституциин проект бэлэдхэжэ байна. Үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байһан үедэ советскэ общественэй ажабайдалда бии болоһон шэнэ зүйлнүүд энэ конституци дотор харуулагдаха юм.

Манай орон дотор үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха үедэ партимнай Соведүүдэй ажал хүдэлмэриие улам саашадань һайжаруулха

хэ ехэ анхарал хандуулна. Па ХX съездын һүүлээр ажал диутадуудай Соведүүдэй хүд м олон юумэн ондоо болоо. ажахын болон соёл культур блалтын тодорхой асуудалн лам ехээр харадаг, анхар б, олон миллион ажалш н ажал ябуулгын ёһотой һу гболожо байнхай. Гансал нют введүүдтэ 1 миллион 822 мя путадууд хүдэлнэ. Тэдэ иллион һунгагшадые түлөө үдэй эдэбхитэдынь 20 милл хүн болонхой.

едүүдэй саг үргэлжын ко д, гүйсэдкомуудай ниитын , арад олониитын инсп абэшэ инструкторнуудай мүн соёл культурын, элүүр алагын болон арадай гэгээ мхи зургаануудай дэргэдэ итын Соведүүд гэхэ мэтэ д манай орон дотор үргэн жэ, тэдэнэй ашаар үргэн ол ад Соведүүдэй хүдэлмэр тгайгээр хабаадуулагдана. . гансал манай республика ии эдэ эмхинүүдтэ 18 мянга үн хүдэлмэрилнэ. Харин бү орон дотор хэдэн миллион ние хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ һа раа хабаадажа, ямаршье түл оор хүдэлдэг. Энэмнай гүр түрын органуудые бэеэ да оммунис ниитын захиргаан гэһэн партиин хараа шуга хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ ба бадал мүн.

СС-эй шэнэ Программа Совет бэелүүлхэ зорилгые, комму түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй за ие тодо һонороор тодорхо Советскэ хүдэлмэрилэгшэ депутат бүхэнэй уялгань ха итэ зоной дунда саг үргэ , хүн зоной һанал бодолые мэдэхэ, тэдэнэй эрилтэ хэ ые элирүүлхэ, тиин үйл түсэб амжалтатайгаар дүүр тэ элсүүлэн хабаадуулха лоно.

ХЭН ЯМАРААР ЖЭЛЭЭ ДҮҮРГЭЖЭ БАЙНАБ?

Дорюун алхамаа түргэхэжэ, 1963 онийе ажалай илалтын жэл болгоё!

☆ ☆ ☆

(үршэнэрөө одоол хүсөбди

ДҮЙН жаргалта байдал — мунизм тээшэ найдамтайгаар ябагша совет арадай жа- үшөө нэгэ жэлые амжалта юр дүүргэжэ байна. Энэл колхоз, совхоз гү, али аб- юд бүхэн хэһэн ажалайгаа лжо, амжалта илалта гу- рад зондоо мэдээсэдэг, үн ндаяа элирүүлэн, саашахи хараалдаг һайн һайн й ха юм.

үргэн элдин Ульдэрын зм» колхозойхидтошье г- дээсэхээр зарим тэды рэ

инхид гүрэндэ һү худа- рынгаа түсэб болзорһонь ргээд, мүнөө жэлэйнгээ а- үлүүтэй процентдэ хүрө. й гүрэндэ үндэгэ худалха түсэб болзорһоонь ид Түсэбһөө гадуур 6000а- гэн тушаагдаа.

йнгээ һү шэмые дээшэлүл- дөө сагаан эдеэ элбэгээрү- хэрэгтэ шиидхэхы үгэ түрүү һаалишадай рэ лайнь амжалтые дурдай Колхоздоо олон жэлдэ он дэлжэ, зон нүхэдтөө хүн- алтай болоһон түрүү а- ырегма Чимитдоржиева а- ханова, мүн эдир залуу р- гад Сэсэгма Цымпила, Будаева, Чимит-Даша ы- гшэд жэлэй эхинһээ хойшо габшагайгаар хүдэлжэрү эйнгээ уялгые Агуүехэж- айндэрэй урда дүүргэн шэлэн шэнэ түрэһэн гун- досотой, шадамараар хаү- жа, һү ехээр абаһан Б- ктыпова Татьяна Илина жалайнь амжалтаар баяр-

хаар. Тиихэдэ һаалишад Роза Нанзатова, Цыбик-Дари Митыпова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1832—1852 литр һү һааганд, эрхимэй эрхимүүд болон шалгаржа гараа.

Иигээд жэлэй дүүрэтэр һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө заабол дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын тула һаалишад улам шангаар ажаллажа байна.

Колхозойнгоо баялиг—хонин һүрэгые олошоруулха, ашаг олзо ехэтэй һалбари болгохын тула юун хэгдэжэ байһан тухайдань тогтоё. Нэн түрүүн байгша ондо гүрэндөө ноохо худалдаха түсэб арайл дүүргэгдээгүй гэхэ гү, али 99,5 процентдэ хүрөөд лэ байшоо.

Манай ажахынхид өөһэдынгөө хүршэ «Победа» колхозтой жэлһээ жэлдэ социалис мүрысөө баталжа, бүхы һалбаринуудтаа амжалта түйлахые хүсэдэг. Урда жэлнүүдтэ мал ажалайнгаа хүгжэлтөөр, илангаяа хонин һүрэгые үсхэбэрилгөөр, хуршэнэрһөө гээгдэжэ ябаабди.

Харин нёдондо жэлһээ хонин һүрэгөө олошоруулха талаар зарим тэды алхам хэгдээ гэжэ хэлэхэдэ болохо. Жэшээлхэдэ, 2—3 жэлэй урда хүршэнэрһөө 30—40 центнерээр бага ноохо хайшалдаг байбал, энэ жэлдэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,2 килограмм үлүүтэй ноохо абаад, «Победа» колхозойхидто орходоо 34 центнерээр ехэ ноохо тушаажа шадаабди. Зарим түрүү хонишоднай бүришье һайн үрэ дүн түйланхай. Тусхайлбал, Цырен-Базар Жамбалдагбаев, Шойдон Дашиев, Цырен-Дамба Доржиев, Доржима Бадариева гэгшэдэй даадаг эхэ хонидой отарануудта ноохон ехээр хайшалагдажа, хурьгадшье олон абтаа. Артелиин

бэрхэ хонишод нэгэн Шираб-Жалсан Шарапов һаг, эрье хонидой тус бүриһөө 4,килограмм шахуу ноохо абаа юм.

Эхэ хони имагтал искусственна аргаар күүлхэ, мүн хонидые наһа наһаар ноохонойнь шанараар илган бүридхэ гэжэ горитой оролдолго гаргаһанай ашаар һайн шанартай ноо ехээр абтадаг болоо бшуу.

Теэд хонингоо ноохо ургуулжа һурабашье,һа сагтань хайшалжа, зүбөөр илгхудалдажа үшөөл шададаг болой байнабди. Хонидой ноохые тоөргэнөөр, сэбэрээр хайшалхын туоренбургынхидай дүй дүршэл хлэжэ бирагданагүй.

Гүрэндэ а худалдаха жэлэй түсэб дүүргэе бэзэ гэжэ найдахаар. Үшөө 350 хуу центнер мяхан худалдагда ёһотой байна.

Байгша э адууһа малайнгаа түл һайнаар аб, тоо толгойень олошоруулхын т һаалишад, тугалшад, хонишоднаһал муу бэшээр хүдэлнэ. Жэшээ һаалиша басаган Роза Нанзатова б үнеэнһээ 16 тугал абаад, нэгэ гарзагүйгөөр түлжүүлээ. Мүн лишад Николай Егоров, Цырегма Гарова, Дарижан Цыдыпова болоюсад олон тугал түлжүүлэнхэй. Хшодой дундаһаа Дагзама Самни зуун эхэ хонин бүриһөө 86 хүј, Доржима Бадариева—79, ЦырмЖалсанова—70 хурьга абажа, га хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн ға. Буруу, хашарагуудые түлжүүлж шахан таргалуулдаг Мунко Чиов, Яков Климов, тугалшан Екатна Данзанова болон бусадай үншударгы ажалые магтамаар.

З. Бальжинимаев,
Яруунаймагай «Коммунизм» колхозой зоотехник.

Гахайнмяха—3 дахин хээр

доторoo эдеэ хоо дые, илангаяа мя, мяха бүри элбэг ехэ арад зонойнгоо хэр улам һайнаар хан охо тухай партиин Ц брина Пленум дэ хин анхарал хандуу ниинь элитэ.

ние хараадаа абан, С овхозойхид ерэхэ 19 хайн мяха мүнөөнэйх хин шахуу ехээр аба табяа. Байгша он Худара тосхонууд д урда урдынхиһ отой һайнаар хүдэлж 3200 поршоонхо абаа оролтогүйгөөр түлжү эхид үнгэрэгшэ нама түлэб искусственна а эхэ гахай үрэжүүлэ шэнэ жэлэй түрүүшы да түрэжэ, бүхыдөө поршоонхо абтахаа нэ.

шахан тарагалуулда во тосхоной фермын баһал тэдэнһээ дутуу аргыгаар ажалланаа мэдэ мүнөө үедэ 600 га агдажа байнхай. дэ жэлдээ тиимэшье ай шахажа үшөөл би бди. Тиигэбэшье ойры лһээ 8—10 мянга хүрэ ай шахажа тушаада

болохобди,—гэжэ эндэхид мэдүүлнэ.

Хэрбээ 1961 ондо „совхозойхидой бүхыдөө абаһан мяханайнь 28 процентнь гахайн мяхан болодог һаа, ерэхэ жэлдэ тэрэнь 60 процентдэ хүрэхэ юм.

Гарахаяа байгаа 1963 ондо совхоз хамтадаа 8 мянган центнер мяха, тэрэ тоодо 4,5 мянган центнер гахайн мяха гүрэндөө худалдаха түсэб табинхай.

Урдаа табиһан энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тула бодо эхэ, мүн нэгэ түрүүлээд шахаха эмэ гахайнуудайнгаа тоо 1200 толгой хүрэтэр олошоруулха, мүн бүхыдөө 10—15 мянгаһаа үсөөн бэшэ гахайтай болохо байна. Тиигэбэл, «75», «16» гэһэн дайшалхы зорилгые бүри 1963 ондо гүйсэд бэелүүлжэ шадаха болоно.

Теэд гахайнуудые олоор тэжээхын тулада тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй бшуу. Энээниие баһал хараада абан, совхозойхид ерэхэ жэлдэ горох, бобы, кукуруза гэхэ мэтэ ургамалнуудай тарилгые байгша онойхидо орходоо 3—3,5 дахин ехээр тариха, мүн хартаабха, саахарай свёкло болон бусад ургамалнуудые элбэгээр

ургуулжа тула газараа һайнаар үжүүлхэ зорилго табина. Эшэлэн гахайнуудай харууһаа гэжээлые улам оролдосотоор эмхидхэжэ, искусственна үрэжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэгдэ болохо юм.

Б. Сотнич.
Банскын үйлэдбэрниин управлени.

ХОНИН БҮРИҺӨӨ ХУРЬГА—МАНАЙ УЯЛГА

☆ ☆ ☆

Нэгэдэхи отделениин ажахын тоосоондо ороһон Иван Тимофеевич Корчановай бригадада 1344 эхэ хонид харууһалагдажа, бултадаа искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнхэй. Тиигэжэ тэдэнэр ерэхэ жэлэй нэгэдэхи квартада хонин бүриһөө хурьга абахаар хүсэд бэлдээд байна.

Нүхэр Корчановай бригадын харууһалдаг хонидой байра, хаамаг хашалтанууд, кормушканууд, хобоо бэлэн болоо. Түл абалгын үедэ хүрэхөөр үбһэ, һилоомо хорёо соонь асарадаад, бэлэн болгогдонхой. Хурьга абаха хонишодто хаһаад үгтэнхэй.

Мүнөө үедэ бригадын хонишод түрүүшын дүшөөд хурьга абаад байна. Түрэхэ дүтэлһэн хонид амяарлагдажа, һайн тэжээлдэ табигдаад, отара бүхэндэ хонидой үһалуури зохидоор эмхидхэгдээ. Түрэхэ хонидоо тэдэнэр һүниндөө ээлжээгээр хаража хононо.

— Би бригадираар һая ороод хүдэлжэ байнаб. Ма-

най бригадада 15 хүн ажаллана. Хонишоднай дүй дүршэлтэй, найдамтай зонууд. Бидэ хурьгадаа өөһэдынгөө хүсөөр абаха аабзабди. Ерэхэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаад, һайнаар түлжүүлхэ байһандаа этигэнэбди,—гэжэ бригадир Иван Тимофеевич найдамтайгаар мэдүүлбэ.

Шэнэ түл абалгын үедэ хонишодой культурна эрилтэнүүдые хангаха зорилгоор агитбригада эмхидхэгдэжэ байнхай. Отарануудай хонишодто хилээмэ болон эдеэ хоолой бусад шухала зүйлнүүдые таһалгаряагүй абаашажа байха тусхай машина үгтэнхэй.

1963 ондо хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула совхозой дирекци, партком социалис мүрысөөнэй гурим тогтоожо, хонишодые материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүдые хараалаа.

Бригадын хонишод Аюша Дансарунов, Иван Корчанов, Добдон Ранжуров, Фяктис Бутуснов, Гомбо Дансарунов, Мэдэгма Санданова, Радна Битухеев, Нима Ранжуров, Дари Будаева, Дулма Ранжурова, Сэсэгма Цыдыпова гэгшэд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэреэр урмашаад, түл абалгаяа эрхимээр үнгэргэхөөр зоригжонхой.

Пограничная совхозой (Хяагта) хонишод абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдожо эхилээ. **Зураг дээрэ:** хонишон Дари Будаева.

С. Балдуевай фототекст.

Һайн шанартай модо ехээр үгэхэ

Имэ уряатайгаар ажалладаг хүдэлмэришэд республикымнай ямаршье предприятида олон. Жэшээлхэдэ, Хандагайн леспромхозойхид Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудые һайн шанартай модоор таһалгаряагүйгөөр хангахын тула оролдоһоор үнинэй. Жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тус леспромхозойхид даабариһаа гадуур 2968 кубометр модо бэлэдхэһэн байна.

Тэдэнэй энэ амжалтань зүндөө ерээгүй, харин ехэ оролдолго гаргаһанай, эршэмтэй ажалай ашаар түйлагдаһан байна. Эндэхи модошод түсэбөө һара, квартал бүхэндэ үлүүлэн дүүргэхые оролдожо, энэ жэлэй туршада даабаряа холо үлүүлэн дүүргэжэ ябаа.

Абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ олон түрүүшүүл шалгаран гараа. Коммунис ажалай алдар солотой Наринай модо бэлэдхэлэй участогайхид бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Мастернууд Е. Шань, И. Капорский, И. Бутаков гэгшэдэй участогуудай модошод эршэмтэй ажалаараа леспромхоз соогоо суурхана. Эндэхи хүдэлмэришэд модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ

жэлэйнгээ түсэбые бүри декабриин 8-да дүүргэээд, даабариһаа гадуур ехэ модо арадайнгаа ажахыда эльгээгээ. Мастер И. Капорскиин даадаг участок ноябриингаа түсэбые 114,2 процент, И. Бутаковой—111,7 процент, Е. Шань гэгшын участок 111,5 процент дүүргэһэн байгаа. Модо шэрэдэг автомашинын жолоошод В. Арефьев, А. Холмогоров, Е. Грехов болон бусад графигһаа уридлан ажаллана.

Наринай модошод жэлэй дүүрэтэр үшөө хэды мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур бэлэдхэхэ гэжэ зоригжоод, түйлаһан амжалтаяа арьбадхана.

1963 оной түсэбөөр ажаллажа байһан модошод партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэридэ бодото ажал хэрэгээрээ харюусана.

Худанай леспромхозой модошодой дундаһаа Григорий Ивановой даадаг бага комплексно бригада түрүүлнэ. Тус бригада ноябрь соо 2100 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 3231 кубометр болгоо. Мүн нүхэд А. Анисимов, И. Мартыновай хүтэлбэрилдэг бригаданууд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ леспромхозой жолоошон И. Астраханцев ажалдаа һайн амжалта түйлана.

Хүртэйн леспромхозой Гомбо Бадмаевай, Алексей Лопатниковай, Иван Гавриловай даадаг коммунис ажалай бригаданууд, Юрий Павловай, Григорий Сотников гэгшэдэй комсомолшуудай бригада даабаряа һара бүхэндэ 130—150 процент дүүргэдэг болоһоор үнинэй.

И. Марактаев,

Гэгдэгшэд гэдэргэ татана

Колой механизаторнуудай, пан ажалан бригаданудайсөөр энэ жэлдэ баян ургасабтажа, гүрэндэ таряа талхаэр тушаагдаһан байна. М малые шахан таргалуулдаг гүүртэдэ хүдэлдэг малшай оролдолгын ашаар гүрэнмяха худалдаха түсэб 100,2 эцент дүүргэгдээ. Гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб үе мүнөө дүүрэхэеэ байна.

Тиишье, зарим гээгдэжэ ябаһа үүртын малшад колхозоодэргэнь татана. Жэшээнь аягай һаалиин гүүртэ деерь һарада 16 мянган литр һааха түсэбтэй аад, түрүү н арбан хоногто оройдоо 2 нган литр һү һааһан байнаЭнэ гүүртэдэ долоон

һаалишад, нэгэ мал адуулагша хүдэлдэг. Малайнь эдихэ тэжээл 5-6 хүн зөөдэг байха юм. Тиигээшье һаа, тэдэнэр үнеэдээ сагһаань урид шэргээжэрхинэ, хүсэд һайнаар һаажа шаданагүй. Тиимэ өөдэгүйгөөр хүдэлдэг һаалишадай тоодо Валентина Батуева, Мария Гунтупова, мал адуулагша Санжамитап Тубчинов гэгшэд ороно.

Эдэ нүхэдүүд ажал хүдэлмэреэ эрид һайжаруулжа, үнеэдээ саг соонь зүбөөр эдеэлүүлжэ, һайнаар һааха, һү абаха түсэбөө заатагүй дүүргэхын түлөө оролдохо бэзэ гэжэ найдагдана. Тэдэндэ мүн колхозой правлениин зүгһөө анхарал хэрэгтэй.

С. Биликтуев.

Гүнэгы гээгдэлд ороһон совхоз

Алтан шаргал шэниисын арбаһаар томо хоолосуудые миралзуулһан тарялангаар, мүн шэ ной хоншуун үнэрөөр ханбэлшээрээр, ой модоор бүрда ууланuудаар шэмэглэгр баян нютагуудта Бэшүүз түбхинэһөөр арбаад жэл йна. Тус совхоз 23 мянга р газарта тарилга хэдэг, арай ногоо хуряажа абамянга гаран гектар бэлшээхушуу малаа атарлуулан Энэ тоо баримтануудые манай, тус совхоз республ томохон ажахы болможо ушартай. Гансахан энэ жэл хүдэлмэришэд нёдондонойдоо. 3 дахин ехэ гэхэ гү, 58600 центнер эрхим шаноохо гүрэндөө худалдаа. бриин 1-нэй байдалаар үнэйхидэ орходоо 10 промяхан, 3986 центнерээр гүрэндэ худалдагдаһан байамжалтануудай түйлагдаад бидэнэр урмашажа, совра байдалтай, ажал хэрэбүри гүнзэгыгөөр танилсаһан байгаабди.

ҮУ ҺҮРЭҺЭН УРМА

оной январиин 1-нэй мэшүүрэй совхоз (директоП. Козлов, парткомойнь М. М. Иванов, хүдэлмэриитедэй түрүүлэгшэ И. И. 5395 бодо малтай, тэрэ 8 үнеэтэй байгаа. Мүн итой, 2745 гахайтай, хэтахятай һэн. Табан хуа тобир тарганаар харуузам саашань олошоруулмяха, ноохо болон ороохогээр абахын түлөө сов-

хозой хүдэлмэришэд ехэ тэмсэл дэлгэрүүлһэн гээшэ. Энэ тэмсэлэй түрүү олоо бариһан эрхим нүхэд эндэ лон. Нэрлэн хэлэбэл, тугалнуудые химээр харууһалжа, 11 һаратай лоходонь тус бүриень дунда зэрэр 230—265 килограмм шэгнүүргээр тушаадаг Зинаида Литвинва, Анна Ткачева гэгшэдэй нэрэ утай юм. Энэ жэлэй 11 һарын ршада үнеэн бүриһөө 2000 литрэ дээшэ һү һааһан Ц. Бадмадорева, Г. Сандакова, Ц. Цыренова, Бутытова болон бусадшье шударажалай жэшээ харуулна. Гутайн, анай адагай һү һаалиин фермэд совхоз соогоо түрүүлэн, һүха жэлэйнгээ түсэбые болзорнь урид үлүүлэн дүүргэнхэй. 4-и отделениин нүхэр Хлызовой хүбэрилдэг хонишодой бригада 125 нтнер ноохо, мүн мяха абаха түөө үлүүлэн дүүргээ. Ажалдаа амта түйлан, ажахыгаа замай холо залажа ябадаг түрүүшүүл эошье олон. 70 гаран хүдэлмэшэдтэй һү һаалиин 3 фермэ коммис ажалай коллектив гэһэн нэрэ тэтэй. Мүн 62 хүн коммунис лай ударник гэһэн хүндэтэй нэзэргэтэй юм. Имэ үндэр нэрэ эдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ гшад олон. Эрхим нүхэдэй эршэ ажалаар үшөө дахин урмашаад, хозой юрэнхы байдалтай танилда тон бирагүй байдал үзэгдэ э.

962 оной эсэс. Бүхэли жэл соо эһэн ажалай хуби заланай элинэгдэхэ саг. Үнгэрһэн жэл тус соз 105 мянган түхэригэй гарзароошоһон байгаа. Харин энэ жэл юбэй ёһоор 317 мянган түхэриг о абаха аргатай аад, 63 мянган риг гарзатаха баатай болошоод а. Декабриин 1-нэй мэдээгээр Згара мянган түхэригэй үнэ сэн-

тэй пректнуудые түсэбһөө багаар абаба. ф 60 гара мянган түхэриг олзо орхаар байһан мал үхэжэ, гүрэндэ э гарза ушаруулаа. Гадна элдэмхинүүдтэ, зарим хүнүүдтэ 234 нган түхэриг уритэй болошоһон, 3 мянган түхэригэй сэнтэй элдэд хэрэгсэлнүүд гамгүйгөөр тараагданхай. Имэ тулюур байдалтай бшоһон ушарһаа 348 мянган түхэ гүрэнэй урьһаламжа саг болзорто бусаагаагүй. Ажахын үйлэдбэриин эрьесые хангаха мүнгэн зөөри 21мянган түхэригөөр дутална.

Мүнгэзөөриин талаар имэ тулюур бал юун дээрэһээ ушарха баатай бшооб?

АРГА ЛОМЖО ЕХЭТЭЙ ААД...

Жэлэйхиндэ тус совхоз гүрэндэ 21200 цтнер һү, 8900 центнер мяха, 28мянган үндэгэ, 920 центнер нооһ худалдаха түсэб абаһан. Нэгэ гер тарялангай газарһаа 10,7 центнер шэниисэ, 15 центнер тэжээлэй бобы, 150 центнер кукурузын шэ набша, 100 центнер свёкло,) центнер хартаабха хуряаха зэлготой һэн. Тиихэдэ жэлэй эсэс 5600 бодо малтай, тэрэ тоодо 20 үнеэтэй, 35500 хонитой, тэрэ тоо,18000 эхэ хонитой, 400 гол эхэ,гэ түрүүлээд шахаха 600 гэхэ гү, и хамта 3400 гахайтай, 14000 тиатай болохобди гэһэн түсэб таби, гүрэнөө найдуулһан байгаа.

Имэ э түсэбүүдые хараалаад, саг болзоонь заатагүй бэелүүлхын тула аж хүдэлмэреэ һайжаруулха талаар нэгэ хэмжээн абтаха бэзэ гэжэ найгдаа бэлэй. Харин мүнөө болоходо эдэ түсэбүүдынь миин лэ саарһан эрээ бэшэгдэнхэй үлэшоо.

Гүрэн һү худалдаха түсэб 800 гаран ценерээр дутуу дүүргэгдээ. Тиихэдэ яха худалдаха түсэб арай

шамай дүүргэгдэхээ байна. Зүгөөр мяха абаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй дээрэһээ саашадаа үсхэбэрилэгдэхэ ёһотой олон гахайнуудаа, бодо малаа худалдажархиһан байна. Мүн түсэбөөр хараалагдаһанһаа 174 мянгаар үсөөн үндэгэн, 136 центнерээр бага ноохон гүрэндэ худалдагдаба. Гадна ургаса хуряаха түсэбшье дүүргэгдээгүй. Гектар бүриһөө 8,7 центнер ороохо тарян, 2,4 центнер тэжээлэй бобы, 38,8 центнер свёкло, 28,7 центнер хартаабха хуряагдаһан байна. Гансал кукурузын эшэ набша хуряаха түсэб гектар бүхэнэй 8 центнерээр үлүүлэн дүүргэгдээ.

Бэшүүрэй совхоз үрэжэлтэй элдин газартай гэжэ хэлээ һэмди. Энэ жэл совхоздо 130200 центнер тэжээлэй единица бэлдэгдээ. Үшөө 90—100 мянган центнер тэжээлэй единица бэлшээриһээ абтаха. Газараа үшөө һайнаар хубаарилжа элдүүрилээд, ургасыень дээшэлүүлхын түлөө шанга тэмсэл ябуулаа хада, тус совхоз 300—350 мянган центнер тэжээлэй единица бэлдэхэ бүхы арга боломжотой. Гансахан кукуруза тариха газараа 5-6 мянган гектарта хүргэжэ, га бүхэнһөө тэрэл 158 центнер эшэ набша хуряагаад байгаашье һаа, тиимэ хэмжээнэй тэжээл бэлдэхэ аргатай. Имэ элбэг тэжээл бэлдэхэ **арга боломжо ехэтэй тус совхоз бүри мүнөө үедэ 2500—3000 үнеэтэй, 35—40 мянган хонитой, 5 мянга гаран гахайтай, 20 гара мянган тахяа шубуутай байха аргатай.** Энэ арга боломжын бии байһыень хэдэхэн тоо баримтануудаар элишэлэн харуулая. Мүнөө совхозой бодо мал жэлэй эхинэйхидэ орходоо 183 толгойгоор, тэрэ тоодо үнеэд оройдоол 51 толгойгоор, хонид 1599 толгойгоор олошоруулагдаа. Совхозой тарялангай, сабшалангай, мүн бэл-

шээриин газарые хамтаруулаад, мүнөө бии байһан малдань хубаагаад үзэхэдэ, нэгэ бодо малда 8,3 гектар, нэгэ хониндо 1,5 гектар, декабриин 10-най мэдээгээр тоологдоһон нэгэ гахайда (46367 га:4027 гахай) 11,5 гектар хүртэхэ байна. Гадна бага ургаса үгэдэг нилээд ехэ сабшалан, мүн тэгшэ газартахи бэлшээри хахалжа, тарилгын талмайе горитойгоор ургэдхэхэ арга боломжо бии. Энэ жэл аяар 1766 гектар сабшалангай ногоон хуряагдангүй хаягдаа. Зүгөөр эндэхид бии байһан газараа элдүүрилжэ хүшэ хүрэнэгүй гү гэжэ бодогдожо болохо. Теэд мүнөө үедэ совхоз 80 гаран условно трактортай. Хэрбээ бүхы таряалан, сабшалангыень хамтаруулаад, нэгэ тракторта хубаахада 370 гектар хүртэхэ юм. Имэ хэмжээнэй газарые жэлэй туршада нэгэ трактораар ямараршье элдүүрилхэ арга биил.

Ороной түрүү ажахынууд элдүүриин газарай нэгэ гектар бүхэндэ 2-3 гахай, хэдэн бодо мал, хонидые баридаг болонхой. Харин Бэшүүрэй совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд элдүүриингээ газарые эзэн ёһоор ашаглажа, табан хушуу малаа түргэнөөр олошоруулхын тула ёһотойгоор тэмсэнэгүй гэхэдэ ямаршье алдуу байхагүй. Энэ жэл 100 эхэ мал бүхэнһөө оройдоол 62 тугал, 57,5 хурьган, гол эхэ гахай бүхэнһөө 8,5, нэгэ түрүүлээд шахаха гахай бүриһөө 5,2 поршоонхо абтаа. Тиигэжэ 6914 хурьганай, 889 тугалай, 3000 поршоонхын абтаагүй дээрэһээ малай тоо олошоруулха жэлэй түсэб дүүргэхэ аргагүй болошоо. 2-дохи отделениин Цырен Цурбуевай даадаг гансахан отарада 500 гаран хурьган абтаһан аад, аяар 154-ниинь гарзалшаһан юм. Теэд эдэ хурьгадай ямар шалтагаар гарзалһаниинь мүнөө болотор элирүүлэгдээгүй. Түл абалгаяа имэ тулюураар ябуулжа байхынгаа, хажуугаар совхозой ахалагша зоотехник нүхэр Смолин

үнеэдээ элдэб шалтагаар үсөөрүүлхые оролдожо, олоор гүрэндэ тушаажархиһан юм.

—Жэлэй эхиндэ шэнэ тугаллаха 1345 гунжатай байгаабди. Тэдэнэй оройдоол 620-ниинь үрэжүүлэгдээд, аяар 290-ниинь һубайршоо һэн. Ганса Хонхолын фермэдэ 255 үнеэн бии. Тэдэнэй 221-дэнь хээлитэй болоһыень шалгалта хэхэдэ, 56-ниинь лэ тугаллаха байшоо һэн,—гэжэ зоотехник нүхэр Сахарова мэдүүлхэ юм.

Тэрэшэлэн 1781 эхэ гахайн оройдоол 670-ниинь түрэһэн байна. Имэ дутагдалнууд ажахын зоо-ветмэргэжэлтэдэй тон хойрогоор хүдэлһыень лэ гэршэлнэ.

Имагтал искусственна үрэжүүлгые муугаар эрхилжэ, малшадай ажалые оньһожоруулхын түлөө муртэй хүдэлмэриин хэгдэдэггүй дээрэһээ абтадаг продуктнь гаргаша ехэтэй аад, өөрынь үнэ сэн тон ехэ байна. Жэшээлхэдэ, нэгэ центнер ноохоной үнэ сэн 303 түхэриг, үхэрэй мяханай—75,9 түхэриг, гахайн мяханай—145,2 түхэриг болоһон байна. Гадна нэгэ центнер ороохоной өөрынь үнэ сэн 3,96 түхэригтэ болохоор түсэблэгдэһэн аад, 5,28 түхэригтэ болошоо. Мүн хартаабха, үбһэ болон кукурузын эшэ набша гарза ехэтэйгээр хуряагдаа.

Абтадаг продуктынь үнэ сэн юундэ иимэ ехэ байнаб гэхэдэ, нэн түрүүн, малшадай ажалые оньһожоруулжа хүнгэдхэхын түлөө юуншье хэгдэнэгүй. Илангаяа һаалишад, гахайшад хамаг ажалаа гараараал хэжэ байһаар. Гадна бүхы республика соо малшадта имагтал һү һааһыень, мяха абаһыень хаража үгтэхэ түлөөһэнэй гуримые эндэ бүдүүлигээр эбдэхэ ушар үзэгдэнэ, малай хоол бодолгүйгөөр гаргашалагдана.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

ОМСКО ОБЛАСТЬ. «Победитель» созхозой ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд мал ажалаа түргэн хүгжөөхын түлөө оролдолго гаргажа, нативна антибиотигуудые үйлэдбэрнлгэ эмхидхээд байна. Нативна биомицин ба тэжээлэй террамицин тэжээлдэнь нэмэжэ үгэхэдэнь, гахайнууд үбшэлхэеэ болихоһоо гадна, сүүдхэ соогоо шэгнүүрээ нэмэлгэнь ехэ болоно. Зураг дээрэ: совхозой ахалагша ветеринарна врач В. Н. Баженов террамициннние шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

БУРЯ...

1962

Гүнзэгы гээгдэлдэ ороhон совхоз

(Эхининь 3-дахи нюурта)

Жэшээлхэдэ, нэгэ литр hү haaxын түлөө зоотехнигэй табиhан рационhоо гадуур 0,48 килограмм тэжээлэй единицэ гаргашалагдаhан байла. Тиихэдэ малшадай салин түлэхэдөө 9 hарын туршада 102 мянган түхэриг үлүү гаргашалаа юм.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд дээдын эмхи зургаануудай гаргаhан заабари, даабаринуудые саг болзортонь дүүргэхын түлөө ёhотой оролдолго гарганагүй. Хоёр hарын урда тээ КПСС-эй Буряадай обком, Министрнүүдэй Совет гахайн мяха хямдаар аад, бүри элбэгээр абахын түлөө шанга хэмжээ абахыень тусхай тогтоол соогоо эндэхидые уялгалhан байгаа. Тиигэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд бүхы эхэ, мүн 5-6 hаратай болоhон гахайнуудые ойрын болзорто искусственна аргаар үрэжүүлхээр, гахайшадай хүдэлмэриие оньhожоруулхаар мэдүүлhэн аад, мүнөөшье болотор мүртэй юумэ хээгүй зандаа. Урданайхидаал адли нэгэ центнер гахайн мяха абахын тула 14,1 үдэр гээнэ. Зүгөөр эндэ ойрын болзорто гахайнгаа байрые hайжаруулжа, оньhожоруулаад, хямда сэнтэй элбэг мяха абадаг болохо арга бии.

Тэрэшэлэн тахяагай байра үргэдхэхэ хэмжээ абаха шухала. Нютаггаа модоор элбэг хадаа, хабтагайнуудые хюрөөдэжэ, тэрээгээрээ тахяагай байра барихада болохо байгаа. Нариихан бахананuудые зоогоод, хоёр хажуугаарнь хабтагайнуудые хадажа, дундань модоной хибэдэhэ хэжэ дулаалбал айхабтар hайн ханатай байра хямдааршье, түргөөршье бодошохол. Дулаан hаруул байрада байлгагдаад, hайнаар хооллуулагдажа байhан тахяа үбэлэйшье үедэ үндэгэлдэг ха юм. Энэ жэлэй туршада тахяа бүхэнhөө оройдоол 38 үндэгэ абаhан (нэгэ үндэгэнэй өөрынь үнэ сэн нёдондо 5,7 мүнгэтэ байhан haa, мүнөө жэл 12 мүнгэтэ болоо) эндэхид, зохистой хэмжээ абаха зэргэтэй.

ЗОНОЙ ЗОРИГ БАДАРУУЛХА ШУХАЛА

Совхоздо хамта 1490 гаран хүн ажалладаг байна. Эды олон зониие ударидан хүтэлбэрилжэ, ажахыгаа хурданаар хүгжөөхэ зорилготой партийна болон хүдэлмэришэдэй комитедүүд урдаа табиhан зорилгонуудаа ямараар дүүргэнэб? Энэ асуудалда харюусахын тула, нэн түрүүн, хүдэлмэришэдэй зориг хүсэлые, соёл культурын байдалые элирүүлхэ шухала.

Совхозой хүдэлмэришэд 10 гаран hуурин газарта ажаhуудаг. Тэдэнэй культурна байдалые hайжаруулхын тула эндэ зохид хэмжээн абтанагүй. Олон тосхонуудта клубууд, улаан булангууд байхагүй. Амгаланта, Шанага, Хонхоло нютагуудта бии байhан клубууд хаагдашанхай юм. Юуб гэхэдэ, эндэхи клубуудта заhабари хэгдээгүй хадаа хүйтэн. Совхозой дирекци болон партком клубуудые сэбэрлэдэг, аршадаг хүнүүдтэ түлөөhэ үгэхэгүйбди гээд, ажалhаань гаргажархиhан байха юм. Мүн библиотекэнүүдшье хүдэлдэггүй. Тиигэжэ эдэ нютагуудай хүдэлмэришэд сүлөө сагтаа кино хараха, библиотекэ, улаан булангуудай үгы дээрэhээ сугларжа ном, газетэ уншаха аргагүй болошоо. Илангаяа мүнөө үедэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, бэелүүлхын түлөө ехэ тэмсэлэй боложо байхадань бригада, отделенинүүдтэ, мүн фермэ, гүүртэ отаранuудта клуб, улаан булан, культбаза үгы байха гээшэ тон бүтэхэгүй хэрэг.

Гадна энэ совхоздо хүдэлмэришэдэй, илангаяа малшадай дунда социалис мүрысөөн hулаар эмхидхэгдэнэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной дунда нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Совхозой конторын газаа хүндэлэлэй самбар бии юм. Мүнөө тэндэнь таряа хуряалгын ябаса тухай бэшэгдэhэн зандаа. Мүн hү hаалииншье талаар аяар 9 hарын дүн харагдана. Малшадай хэдэг ажалай дүн согсологдожо, гүүртэ, отара, фермэ бүхэндэ тараагдажа, танилсуулагданагүй.

—Малаал адуулхаhаа бэшэ ондоо юумэ мэдэдэггүйбди. Хэдэнь түрүүлэжэ, хэниинь хожомдожо ябадаг юм, бү мэдэе,—гэжэ олон малшад мэдүүлнэ.

Хонхолын hү hаалиин фермэ үргэлжэ дандаа нилээд магтаалтай, түрүү hууринуудые эзэлжэ ябадаг hэн. Харин hүүлэй үедэ энэ фермэ совхоз соогоо эгээл hүүлшын hууринуудые эзэлдэг, гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ шадахаяа болишоо hэн. Энэ ушарай тохёолдоhон тухай фермые даагша Раднаевhaa асуухада:

—hаалишад дуталдажа, үнеэд олоор hубайраа,—гэжэ мэдүүлхэ юм.

Тэрэнэй харюуда нэмэлтэ оруулаа хада иимэ ушар элирнэ. Энэ жэлэй зун тус фермэ Хёлго голой эрьедэ зуhаhан байна. hүнэй эгээл элбэгээр hаагдажа байха үедэнь эндэhээ hү зөөдэг машина ябахаяа болишобо. Тиигэжэ нэгэ hарын туршада үнеэдээ үдэртөө 2 дахин hааhан, абаhан 3000 гаран литр hүеэ гашалгажа хаяhан байна. Хэрбээ энэ hүеэ тушааhан haa, тус фермэ жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ hэн. Юуб гэхэдэ, үнеэдээ 3 дахин hаагаа hаань, совхоз соо ори ганса байhан машина зөөжэ үрдихэгүй байгаа ха юм. Энэ шалтагhаал тус фермэ эгээ hүүлдэ шэргүүлдэдэг болошоо. Фермын hаалишад hүеэ гашалгаад, хаяжа байхадаа ехэ шууяа гаргаhан байна. Теэд совхозой хүтэлбэрилэгшэд эндэ үзэгдөөшьегүй hэн.

—Иимэ хатуу ушар болоhон юм даа. Аадар бороон ехээр орожо, машинын харгы хаажархиhан байгаа. Тиигэжэ яахашье аргамнай олдоогүй hэн,—гэжэ парткомой секретарь нүхэр Иванов hанаа амараар хөөрэнэ.

Зүгөөр, тэрэ фермэдэ hүеэ машиндажа, зөөхэй гаргаха аргатай байгаа ха юм. Иимэ халирхайгаар зоной ажалда хандажа, тэдэнэй урмые буурулха гээшэ тон бүтэхэгүй хэрэг.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдhээ ажахыгаа холын хараатайгаар, зүбөөр хүтэлбэрилхынь тула шанга эрилтэ хэгдэхэ зэргэтэй. Энэ эрилтые манай парти, правительство тон шангаар табина бшуу.

Г. ИЛЬИН,
Хяагтын нютагай үйлэдбэриин управлениин зоотехник-экономист.

М. ГОНЧИКОВ,
манай тусхай корр.

Шэнэ жэлые гтуулан...

Кирөй нэрэмжэтэ үйлсэдэ оршодг горпищеторгын 3-дахи магазиң бакалейно-кондитерскаahаг хүн зоноор бүри ходо дүрэн байдаг болошоо. Энэншье гайхалгүй хаш. Хүн бүхэн, ошыхан хүүгэдшье haa, ямар нэн hайхан бэлэг худалдан бажа, эхэ эсэгэдээ гү даа, хаi нүхэртөө гү, али үхибүүндээ энэ жэлээр барюулха тон е хүсэлэнтэй ха юм.

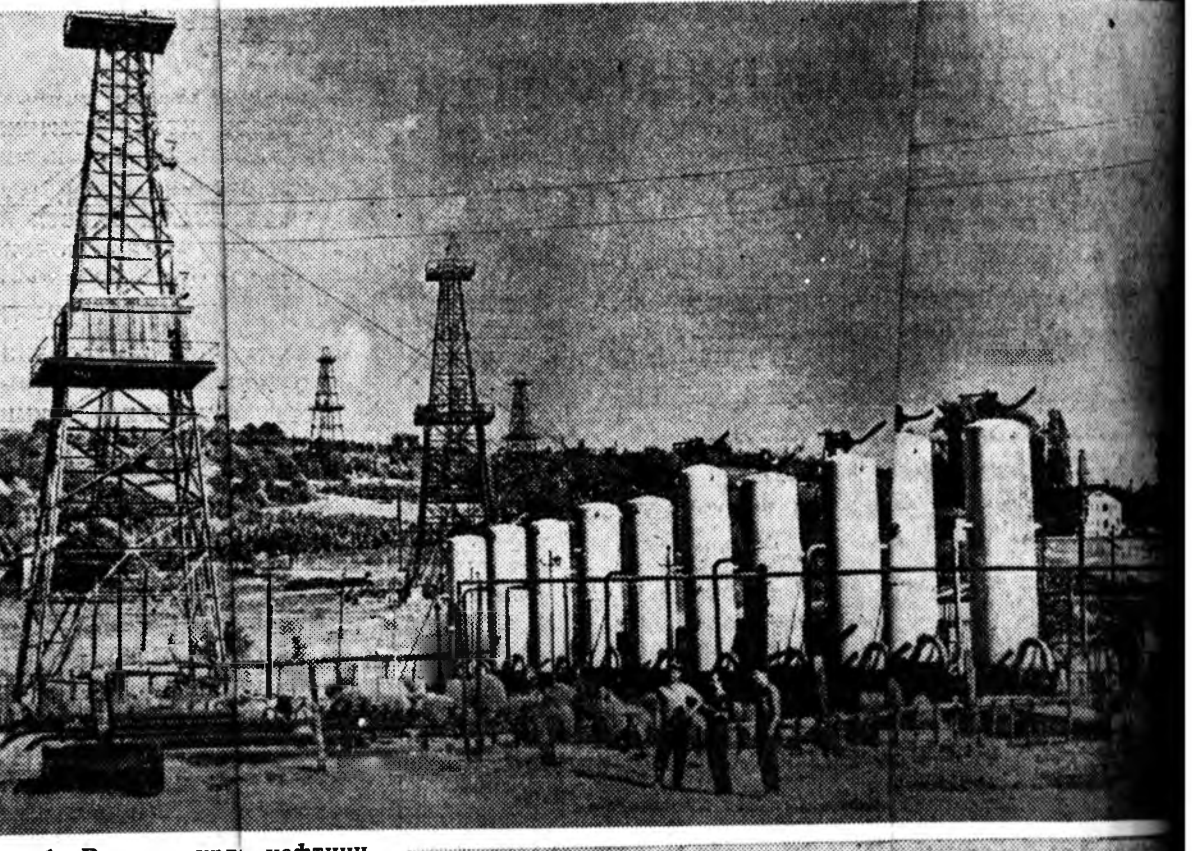
Тиигэшье горсоведэй депутат Любь Яковлевна Евстроповагай аажа байдаг коммунис ажалй бригада гэhэн хүндэтэ-нэрэй таhагай коллектив элдэ(янзын бэлэгүүдые бэлдэжэ, аймаанда гаргаад, хүн зонойдура сэдьхэлые татаад байн бшуу. Эндэ хэндэ ямар зэргн бэлэг хэрэгтэйб хуу табиганхай.

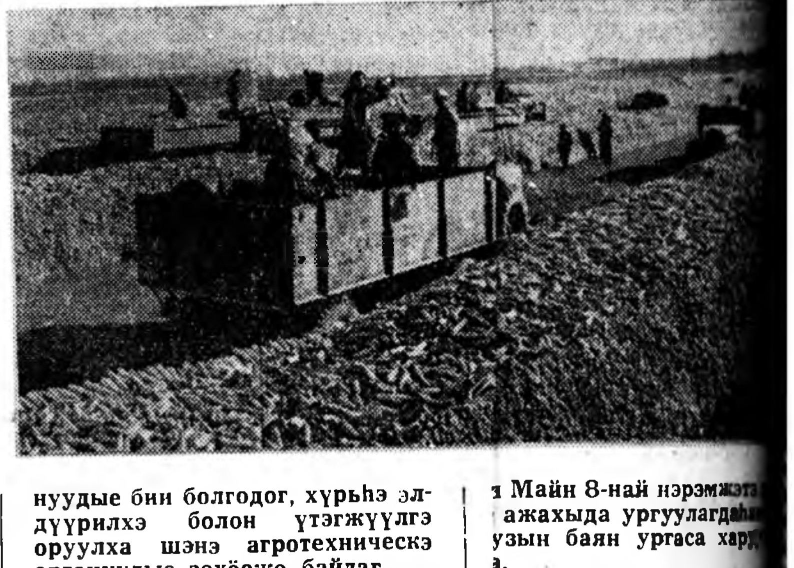
Субад hйхан үнгэ бүриин нааданхайүудаар hолонго татуулан шээлэгдэн гоёогдоhон хамагтаа эндэтэй «Хасуурихан», үбэлйнгөө нэхы дэгэл хөөргэд гээ бэhэлэнхэй, томо бээлзтэй гарнуудынь уулмагтай элэгүүдые бариhан Үбгэн Морошье хадаа «эндэhээл, манhал хэрэгтэй бэлэгээ абагты» эhэншүү хүнэй дура буляамаэ табигданхай.

— Үдэр бүи 500 гаран бэлэг худалданабд. Тиимэ тула таhагаймнай хүдэлмэрилэгшэд бэлэгүүдээ зримандаа hүниндөө, хүдэлмэиин сагhaa гадуур үедэ бэдэхэ баатай болонобди. Теэ ажалшадай үдэр бүриин хэрэгэмжэ хангажа байха уялгатй хүнүүд hэн туладаа шахарлуханаар лэ хүдэлжэ гарахаболоо юумэ аабди даа,—гэжэнүхэр Евстропова хөөрэнэ.

Д. Колмаков.

Мүнөөдэр Румыниин Арадай Республикын байгулагдаhаар 15 жэлэй ой үйсэбэ

1. Румыни урда нефтиин орон гэжэ сууда гаан байгаа юм. Тиибэшье арад засагай үедэл энэ промышленностиин hалбари ёhотоор жэhэн байна. Орон дотор нэгин шэнэ районууд нээгдэhэ «хара алта» болбосоруулхаюодууд баригданхай. Нефть абадаг промышленность hүүлн гурбан жэлэй турша соо 3 орондоо бүтээгдэhэн хэдэн зун шэнэ машинануудые абам. Зураг дээрэ: Болдештин нефть абадаг олзоборинн нэхы түхэлынь харагдана.

2. Румыниин Арй Республикада кукуруза тэа талмай жэл бүри ехэ болс байдаг. Энэ жэлдэ 3,5 милн гектар кукуруза таригдан. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэан гасуурые тэсэмгэй кукурн сортонуудые бии болгодог, хүрьhэ элдүүрилхэ болон үтэгжүүлгэ оруулха шэнэ агротехническэ аргануудые зохёожо байдаг.

Зураг дээрэ: Бакеуско облася Майн 8-най нэрэмжэтэ ажахыда ургуулагдаhан узын баян ургаса харуулна.

...керпресс—ТАСС-ай фото.

Һонирхожо уншамаар...

Номой шэнжэлэл

1961 оной hүүл багаар Южно-Сахалинск хотодо «Сахалин ба Курилын аралнуудые шэнжэлэгшэд» гэhэн нилээд hонирхолтой ном хэблэгдээ юм. Эрдэм наукые баяжуулхын аша туhада элдэб бэрхэшээлнүүдые дабажа, заха газарнуудай байгаалиин баялигые ашаглаха зорилгоор нилээд ехэ юумэ хэhэн ородой эрдэмтэд болон далайда тамарагшад тухай очеркнуудhaa тэрэ ном бүридэнхэй.

1845 ондо Байгал шадарай Ново-Пурухайтуй тосхоной үгытэй хасагай бүлэдэ түрэhэн эрдэмтэ зоолог Иван Семенович Поляковой ажабайдал, ажал ябуулга болон аяншалганууд тухайнь «hүүлшын аяншалга» гэжэ очерк соогоо нүхэр А. И. Краева тон hайнаар бэшээ.

—...Би энэ болотороо ажал хүдэлмэриин, өөрыгөө туршалгын, мүн бэрхэшээл дабалгын утахан hургуули гарааб.—Энэмнай туhалалга, дэмжэлгэтэйшье зонуудта бэрхэтэй байдаг гээшэ. Теэд намда, хуби заяагаараа танигдаагүй хизаар руу хаягдаhан үгытэй хасагта, бүришье хүшэрхэнөөр үзэгдөө!...»—гэжэ шэнжэлхы хэдэн олон зохёол бэшээдшье байхадаа Иван Семенович эсэгэдээ мэдээсэhэн юм.

Багаhaa хойшо hүбэлгэн, байгаалида дуратай байhан тэрэ бүри залуугаар Эрхүүгэй гимназистнуудай журамые хинан шалгагшаар, уданшьегүй Ородой географическа нэгэдэлэй Сибирьтэхи таhагай гэшүүн-сотруднигаар ажаллаhан юм. Харин 1866 ондо натуралист-операторай тушаал даажа Олекминско-Витимскэ экспедицидэ хабаадалсаhан байгаа. Тэрээндэ хабаадалсаhанайнгаа удаа И. С. Поляков хэдэн хүдэлмэри бэшэжэ, бэлигтэй бэрхэ байhаниинь мэдээжэ болоhон юм. Удаадахи жэлдэнь Зүүн Саян. зорихо тусхай экспедици тэрээндэ даалгагдаад, аяншалгаяа урагшатай hайнаар түгэсхөө бэлэй.

Гэбэшье залуу шэнжэлэгшэ дээдэ hургуулитай болохо зорилготой байба. Петербургын университет дүүргэжэ, байгаали шэнжэлхэ эрдэмэй кандидат бололгонь гэр бүлэhөө туhаламжа тэдхэмжэгүй Поляковто бэлэхэн бэшэ байгаа. Удаань гансашье Эхэ орон соогуураа бэшэ, мүн хилын саагуур шэнжэлхы аяншалга ходо хэдэг болоhон юм. Тэдэнэй эгээн hонирхолтойнь,—Сахалин аралые шэнжэлэлгэ болоно. Тэрэ үедэ зоологиин магистр нэрэ зэргэтэй И. С. Поляков үшөө нээгдээгүй арал дээгүүр, Урда-Уссуриин хизаараар экспедициие ударидан, hүүлшынхеэ суута аяншалгануудые хэhэн юм.

Мүн Байгал шадар түрэhэн суута геолог Петр Игнатьевич Полевой тухай очерк энэ ном соонь өронхой. Тэрэнэй эсэгэ холын хүбшэдэхи алтанай приискдэ ажалладаг байгаа. Тиигээд байхаhaa хойшо ашагта малтамалнуудые элирүүлэн ашаглаха хүдэлмэриие ехээр hонирходог тула геологидо дуратай болоhон байгаа.

1903 ондо Петербургын Горно институт дүүргэhэнэй удаа залуу геолог Зүүн Сибирь ерэжэ Желтугтэхи алтанай приискдэ ажаллаба. Тиихэдэ алтанай үйлэдбэридэхи ажал хэрэгүүдэй ямар байhые эрхим hайнаар мэдэхын тулада Полевой олохон приискнүүдээр ябаhан байха. Тиигэжэ «Алтан ба платина» гэдэг журналда «Нэршүүгэй алтанай үйлэдбэриин компани» гэжэ томохон статья толилуулhан юм. Энэнь тэрэнэй түрүүшын научна хүдэлмэри байгаа.

П. И. Полевой удаань Сахалин аралай ашагта малтамалнуудые hонирхожо, тэндэ шулуу нүүрhэнэй, нефтиин хэбтэшэнүүдые элирүүлhэн юм. Архивай документнүүдэй үндэhөөр эрдэмтэ-геологой ажал ябуулга тухай тэрэнэй хүбүүн энэ очерк бэшэhэн байна.

Манай Эхэ ороной Зүүн хизаарнуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ ехэхэн туhа нэмэри оруулhан, Байгал шадарай нютагуудта түрэhэн эрдэмтэ-аяншалагшадай намтарые энэ ном соо hонирхожо уншамаар юм.

Елена Дроздова.

Москва.

МАНАЙ УНШАГШАДТА

«Буряад Үнэн» газетэ тухайгаа ямар ажаглалта хэхэ байнабта, газетэеэ бүри hонирхолтой, улам нүлөө ехэтэй болгохын түлөө ямар хэмжээ хараалбал таарамжатай гээшэб гэжэ хото, хүдөөгэйнгөө бэшэгшэдhээ, олониитэ уншагшадhaa хододоо мэдэжэ байхые хүсэдэг байнабди.

Октябрь hарада газетымнай 10000-дахи дурасхаалта номерой гараhантай дашарамдуулан, олон үнэтэ дурадхалнууд абтаа hэн. Шаэдал зэргээрээ тэдэниие бэелүүлжэ эхилэнхэйбди.

Мүнөө 1962 оной түгэсхөө байхада олон уншагшаднай жэлэймнай ажал хэрэгые дүнлэн, түрэл газетэеэ hайжаруулха тушаа өөhэдынгөө ажаглалта, hанамжануудые олоор эльгээжэ байнхай. Тэдэнhээ зарим тэдыень доро тунхаглаха зуураа, hанамжа дурадхалнуудаа саашадаашье эльгээжэ байхыетнай гуйнабди, нүхэд уншагшад.

* *
*

Үнгэрэгшэ 1962 ондо манай совет орон асари ехэ амжалта туйлаа. Андриян Николаев, Павел Попович хоёр замби юртэмсын хилые улам саашань hэтэлэн сэлижэ, арад зоноо баясуулаа бэлэй.

Гүрэндөө Буряадай таряашад 8 тухай миллион пүүд таряа тушаагаа.

Буряадай багшанаршье амжалтатайгаар ажаллажа байна.

Зүгөөр ерэхэ жэлдэ «Буряад Үнэн» газетэ гэгээрэлэй хүдэлмэри тушаа анхаралаа улам ехээр хандуулан, hони hонин асуудалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байhай гэжэ хүсэнэб.

hургуулинуудай штатна бэшэ таhагтнай замай залууршадай дүй дүршэлые улам гүнзэгыгөөр согсолон элирхэйлжэ, олон түмэн уншагшадтаа харуулжа байха аабза гэжэ найданаб.

Манай hургуули 20 гектар талмай газартай юм. Хабартаа тэрэнээ өөhэдөө элдүүридэг байбашье, үшөөл үндэр ургаса туйлажа бираагүйбди. Бүхы ажал хүдэлмэримнай хара хүсөөр бүтээгдэдэг. Техникэ гэжэ байхагүй. Ерэхэ шэнэ жэлдэ маанадта угайдхадаа гансашье «Беларусь» трактор үгэжэ туhалха аабза гэжэ предприятиин хүтэлбэрилэгшэдтэ найданабди.

Шэнэ жэлэй богоhо дээрэ хүрэжэ ерээд байхадаа манай интернадта hурадаг үхибүүдэй түрэлхидтэ ажал дээрээ улам ехэ амжалта туйлахыень, амгалан мэндэ ажаhуухыень хүсэнэбди. Гэхэ зуураа, хүбүүд, басагадаа улам hайнаар хүмүүжүүлхын, хүлыень дүрөөдэ, гарыень ганзагада хүргэхын хойноhоо шэнэ жэлдэ улам оролдосотойгоор ажаллахабди.

О. Г. Дамбаев,
Улаан-Үдын 1-хи интернат-hургуулиин директор.

* *
*

Би «Буряад Үнэн» газетэ алгадгүй уншадагби. Тиихэдээ hургуулиин ажабайдал тухай статьянуудые илангаяа hонирходогби... Зүгөөр түрүү багшанарай дүй дүршэл тухай, республика дотор липецкэ болон ростовско багшанарай гаргаhан үүсхэлэй ямараар дэмжэгдэжэ, нэбтэрүүлэгдэжэ байhан тухай шэнэ жэлдэ үргэнөөр харуулжа байхыень газетэдэ хүсэнэб. Гадна найман жэлэй бүгэдэнийтын hуралсал, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, hургуулиин материальна түшэг тулгууриин ямараар эмхидхэгдэжэ байhан тухай, энэ хэрэгтэ колхоз болон совхозуудай ямараар хандажа, туhалжа байhан тухай багшанар өөhэдөө газетэдэ бэшэдэг болог лэ! hургуулиин али бүхы хэмжээ ябуулгануудые дэмжэдэггүй хүтэлбэрилэгшэдые, ажалдаа муугаар хандадаг, архи уудаг, ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсадаггүй зарим багшанарые эрид хурсаар газетэдэ шүүмжэлхэ, олоной урда улайлгаха шухала гэжэ hананаб.

А. Аюрзанайн,
БурАССР-эй гэгээрэлэй министерствын инспектор.

БУРЯАД ҮНЭН
...оүр
... 30.

ХИЙДЫН СААНАhАА

РНР-эй агууехэ национальна суглаанай сесси

БУХАРЕСТ, декабриин 27. (ТАСС). Мүнөөдэр Бухарестда РНР-эй агууехэ национальна суглаанай сесси хүдэлмэрээ эхилбэ гэжэ Аджерпресс агентство мэдээсэнэ.

Энэ сесси РНРэй 1963 оной Гүрэнэй бюджедэй проект болон бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ юм.

1963 оной Гүрэнэй бюджедэй проект тухай элидхэл РНР-эй финансын министр Аурел Вижоли хэлээ.

Дэлхэйн дэлгүүр дээрэ

ВАРШАВА, декабриин 27. (ТАСС). Польшын шулуу нүүрhые шанаржуулха түхеэрэлгэ дэлхэйн дэлгүүр дээрэ ехэ дуратайгаар абтадаг болоод байна. ПАП агентствын мэдээсэhэн ёhоор, тиимэ 9 шанаржуулгын фабрикануудай түхеэрэлгэ Хитадай Арадай Республикада эльгээгдээд, Индидэ, Вьетнамда болон Индонезидэ баригдажа байhан 15 тиимэ фабрикануудта эльгээгдэхэ түхеэрэлгэнүүд бэлэн болгогдожо байна.

Мүнөө үедэ Польшын конструкторска эмхи зургаанууд час соо 800 мянган тонно шулуу нүүрhэ шанаржуулха шэнэ фабрикануудай түхеэрэлгые зохёон байгуулжа байна.

У Танай шэнэ жэлэйбэшэг

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 27. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлдэ түгшүүрилтэ байдалуулараа. Ерэхэ жэлдэ энэ тайр бүри ехэ амжалта туйлаха гэжэ найданаб гээд, ООН генеральна секретарь Ун мэдүүлбэ.

Буу зэбсэг хуряалi түрүүшын зайлашагүй алхам хадаа ядерна туршалгануудые 1963 оной январиин 1-hээ болюулха гэжэ У Танай шэнэ жэлэй бэшэгэй гол асуудал болоно гээд ООН-ой секретариадай толилhон бэшэг соо хэлэгдэнэ.

ООН-ой генеральна секретарь хадаа бүхы хүн түрэлтэ...экономическа болон ...цына байдалда туhа ...ёй гэжэ хэлэнэ. Хүг...бан оронуудай эконом... болон социальна дэбж... ухоорондын түгшүүр... алые hулаaруулхаhaa ...б найрамдалай хэрэгт... hэмэри болохо байна.

Патагоной заабаяар

ТОКИО, декабри 27. (ТАСС). Японой биилгогдоhон ракетнэ зэбсэгэйвизион, США-гайхида адлигаарай сэрэгэй хүсэнүүдтэ олагдаха юм. Национальна оронын даргын США ошожо ерэhэнэй hүүлээр нимэ шиидхэбэри гаргадаба.

Мүнөө үедэ хэдэн зуун Японой сэрэгэй алба хэгшэд США-да тусхай бэлэдхэл хэжэ байн. Тэдэнэй эхэ орондоо ...ерэхэдэ ракетын диви...н байгуулагдаха. Ян...эгтэ хүсэнүүд США...hан хэдэн зуун ра...дтэй юм.

Пеудэ мүрдэлгэ хэдэнэ

ГАВАНА, декабри 27. (ТАСС). Перугэй сэрй правительствын бүлэглэгэдэндэ эсэргүү политическ ажал ябуулагшадые болоюороной студентнүүдые мүрдэ эхилээ.

Салин хүлhыемнаhнэмээгты гэжэ эрилтэ табиhан «Серро-де-Паско» гэжэ Хойто Америкын горнорудна компаниин хүдэлмэришэдэй забастовко тэрэ мүрдэлгын шалтагаан болоо.

Сэрэгэй бүлэглэл тэрэ забастовкые «хуулиhаа гадуур» гэжэ соносхоод, Хуниин ба де-Паско районуудта ...туциие хуулита бэшэ ...э тоолоод, забаст...илэгшэдые» арест...ай захиралта үгэhэн б... Сэрэгэй бүлэглэлдэ эс...эг бусад организац... мүрдэлгэдэ оробо.

"Маринер—2 гэдэг хэмэл одонhоо абтаh научна мэдээнүүд

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 27. (ТАСС). Аэронавтиар болон замбуулинай зэ шэнжэлхэ национальна правлениин эрдэмтэд хада Америкын «Маринер-2» гэн космическа кораблын абтаhан мэдээнэй ёhр, Венерэ планета өөрыэ голые тойрожо манай газhaa hураггүй удаан эрьелдэ, ажаглалмаар магнитна полигүй байлодог гэжэ Америкын на гэжэ соносхобо. hара тээшэмтэд тобшолол гар... табигдаhан советскэ космичейна... ска корабльнуудhaa абтаhаi Газарайхида адли ... мэдээнүүдые «Маринер-2» гэин бүhэлүүр Венерэдэ... жэ космическа корабльhaa абэн тухайламжа тэдэ ... таhан мэдээнүүдтэй сасуулжа гаргаhан байна. ...үзөөд, планетэнүүдэй магнит...на поли хадаа голоо тойрож эрьелдэлгын түргэн удаанhа...

„Дейли Мейл" газетэ Конгодохи байдал туха бэшэнэ

ЛОНДОН, декабриин 27. (ТАСС). Конгын правительство республикынгаа парламентые тараахаяа бэлэдхэл хэжэ байна гэжэ Леопольдвильhaa мэдээсэл абтаа. hүүлшын hарын үедэ түлөөлэгшэдэй палатада Адулын правительство ехээр нэрээ хухараад, этигэлгүй болохо дээрэ хүрөө.

«Дээдэ тушаалта Конголезиин түлөөлэгшы хэлэhэн ёhоор, парламентые маршье болзоргүйгөөр тарха тухай декрет дээрэ презинт Касавубу гараа табиба. hэ ябадалыень арми дэмжэн гэжэ мэдээсэл ерээ.

Сүүдэй залhaa

Гэр бүлэдөө шууяа татагша хэhэгдэбэ

А. Житихин нүхэр Радионоватай хамта ажаhуухадаа 1960 онhоо хойшо саг үргэлжэ архидадаг, hамгаяа элдэб муухайгаар доромжолдог, хэтэржэ ерэхэдээ, сохидог, мүн «алахаб» гэжэ занадаг байба. Уданшьегүй тэрэ хүйхэр hамганайнгаа мэдээгүй болотор толгойгоорнь хана мүргүүлжэ байгаад, сохиhон байна. Энээнэй удаа хэдэн үдэрэй үнгэрэмсөөр «амаа халаhан» Житихин hамгаяа гэрhээ газаашань шэрэн гаргажа, погребэй нүхэ руу түлхижэ унагааhан бэеэрээ, тэндэнь орожо, эрэдэг болоторнь сохиhон байх юм.

Шэнэ хуулиин үндэhөөр Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой арадай сүүдэ гэр бүлэдөө хэрүүл шууяа үүлжэ татадаг Житихиниие хэ жэлээр эрхыень хаhажа, шагадхаhан режимтэй заhан заарuулгын колонидо ябуулхаар шиидхэбэ.

И. Марандаев,
БурАССР-эй Верховно Сүүдэй сотрудник.

Редакторай орлогч М. Н. НИМА...

Зургаан гол тиражнуудhaa 1963 оной сентябриин ... нэмэлтэ тиражда хабаадалсаха эрлгохо № 16 талонтой Гү... 3% шүүбэритэ дотоодын урьhын облигацинуудые худа... абагты.

Тэрэ нэмэлтэ тиражда хабаа haa, 40-hөө 10 мянган ...риг хүрэтэр шүүжэ болохот.

№ 16 талонтой облигациину жэлэй декабриин 31 бо... худалдагдаха.

3% облигацинуудые абахаагты!

Урьhаламжын облигацинуудхы нөөсэлгын кассанууд ху...дадаг, hөөргэнь худалдажа аба...

Буряадай ...й Гүрэнэй ажалай нөөсэл... кас Гүрэнэй кредидэй управл...

Манай ас. телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: ...н-Удэ, ул. Ленина 26. Т...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редак 46-32, зам. редактора—3..., ответ. секретаря—27-37, отдартийной жизни и пропаг... —24-74, сельского хозяйственного строительства—4... промышленности, транспорформации—35-14, культ... литературы и искусства—... писем и рабселькоров—40... отдел переводов и коррект—35-95, бухгалтерия—37... Для междугородных перег — 16.
Гор. Улан-Удэ, типо Министерства культ... Бурятской АССР
Н00644. Зак. № 5794.